

บทที่ 2

ปริทัศน์วรรณกรรม

ในการศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์ข้อมูลวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลตั้งแต่ พ.ศ. 2506 ถึง พ.ศ. 2548" ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อต่อไปนี้

1. วรรณกรรมเยาวชน
 - 1.1 ความหมายและลักษณะของวรรณกรรมเยาวชน
 - 1.2 เยาวชนกับวรรณกรรมเยาวชน
 - 1.3 ลักษณะวรรณกรรมเยาวชนที่ดี
2. การจัดประกวดหนังสือและรางวัลวรรณกรรมเยาวชน
 - 2.1 การจัดประกวดหนังสือและรางวัลวรรณกรรมเยาวชนต่างประเทศ
 - 2.2 การจัดประกวดหนังสือและรางวัลวรรณกรรมเยาวชนไทย
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยในประเทศไทย

1. วรรณกรรมเยาวชน

1.1 ความหมายและลักษณะของวรรณกรรมเยาวชน

วรรณกรรม หมายถึง งานหนังสือ งานประพันธ์ บทประพันธ์ทุกชนิดที่เป็นทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง หรืองานอันเกี่ยวกับหนังสือที่จัดว่าอยู่ในเกณฑ์ดี โดยที่ผู้เขียนต้องการชี้แนะแนวความคิดต่างๆแก่ผู้อ่านอย่างมีรูปแบบ มุ่งให้ความรู้และช่วยขยายประสบการณ์ของผู้อ่าน (บันลือ พงกษะวัน, 2524: 1 ; ราชบัณฑิตยสถาน, 2542:1054) ส่วนความหมายของ "วรรณกรรมเยาวชน" นั้นยังไม่ปรากฏว่าคำจำกัดความที่ชัดเจน แต่นักวิชาการด้านวรรณกรรมและนักวิจัยได้อธิบายลักษณะของวรรณกรรมเยาวชนซึ่งสรุปได้ว่า หมายถึง หนังสือหรืองานเขียนที่เยาวชนซึ่งมีอายุระหว่าง 10 - 20 ปี เลือกอ่าน เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเพื่อความรู้ต่างๆอันแตกต่างไปจากหนังสือแบบเรียน ซึ่งมีทั้งประเภทให้ความบันเทิง อาจเป็นนิยาย นิทาน วรรณคดีประเภทต่างๆที่เหมาะสมกับเยาวชน รวมไปถึงเรื่องจริงจากชีวประวัติบุคคลหรือวิทยาศาสตร์ แต่ต้องมีวิธีเขียนที่เหมาะสมกับวัย เพิ่มพูนความสามารถในการอ่านและความเข้าใจด้านภาษาจน เกิดนิสัยการอ่านหนังสือ หรือเป็นหนังสือที่จัดพิมพ์ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เป็น หนังสือสำหรับเยาวชน หรือเยาวชนเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก

(แม่น้ำมาส ขวลิขิต, 2533 :1; วัชรินทร์ บรรณเกียรติ, 2529: 15 ; วิริยะ สิริสิงห, 2524: 15; ฤทธิย งามสูตร , 2542 : 8)

จากความหมายข้างต้น อาจสรุปได้ว่า วรรณกรรมเยาวชน คือ หนังสือที่เขียนขึ้นสำหรับเยาวชนซึ่งมีอายุอยู่ระหว่าง 10- 20 ปี ให้สาระและความเพลิดเพลินเป็นที่น่าสนใจและเหมาะสมกับวัย ความรู้ความต้องการ ความเข้าใจของเยาวชน และสามารถพัฒนาเยาวชนด้านภาษาและความสามารถในการอ่าน

1.2 เยาวชนกับวรรณกรรมเยาวชน

เยาวชน คือ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 10 -20ปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยรุ่น และเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตทั้งในด้านสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ ร่างกาย เป็นวัยที่อยู่ในช่วงของการเล่าเรียนและศึกษาหาความรู้ วางรากฐานของคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ (รัตพร ชังธาดา, 2528: 47) การเขียนวรรณกรรมเยาวชนเพื่อให้เป็นที่สนใจของเยาวชน ผู้เขียนควรมีความรู้ทางด้านจิตวิทยาสำหรับเยาวชนด้วย เพื่อสามารถนำเสนอเรื่องราวให้เหมาะสมตรงกับความสนใจของเยาวชน ซึ่งมีความต้องการและความสนใจที่แตกต่างกันในช่วงอายุต่างๆ และระหว่างเยาวชนหญิงและชาย (วัชรินทร์ บรรณเกียรติ, 2529: 62) ทั้งนี้หนังสือจะเป็นที่สนใจของเยาวชนก็ต่อเมื่อสามารถจะสนองความต้องการส่วนบุคคล และความต้องการทางสังคม ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ซึ่งความต้องการของเยาวชนโดยทั่วไปมีหลายประการ ดังนี้ (Carlesen, 1971 อ้างถึงใน ทศนา สลัดยะนันท์, 2537:3 ; Hanna and McAllister 1960, อ้างถึงใน ชฎา เปรมโยธิน, 2528: 30-31)

1. ความต้องการความมั่นใจว่าตนเป็นผู้ปกติทั้งกาย ใจ อารมณ์ และสังคม
2. ความต้องการทางโอกาสที่จะพัฒนาความเป็นอิสระทางอารมณ์จากผู้ใหญ่
3. ความต้องการความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว
4. ความต้องการความช่วยเหลือแนะนำในเรื่องบทบาทของผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการหาเลี้ยงชีพ
5. ความต้องการมีความสัมพันธ์อันน่าพึงพอใจกับเพื่อนวัยเดียวกันทั้งสองเพศ
6. ความต้องการที่จะเข้าใจเรียนรู้วิธีการที่จะควบคุมธรรมชาติ
7. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จ จากประสบการณ์โดยตรง

8. ความต้องการความช่วยเหลือในการปรับตัวเข้ากับสังคม และรับผิดชอบต่อสังคมตามสมควรแก่ฐานะ
9. ความต้องการความช่วยเหลือในการแสวงหาปรัชญาชีวิตที่แน่นอน
10. ความต้องการความช่วยเหลือในการพัฒนาความซาบซึ้ง ในคุณค่าของศิลปะอันงดงาม
11. ความต้องการโอกาสพักผ่อนและสนุกบันเทิง

นอกจากเยาวชนทั่วไปจะมีความต้องการและความสนใจดังที่กล่าวมาแล้ว เยาวชนในแต่ละวัฒนธรรม ยังมีความสนใจและความต้องการแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมของตน ความต้องการเหล่านี้ของเยาวชนทำให้เกิดความสนใจในการอ่านขึ้น แต่ลักษณะของการอ่านที่สนใจก็จะแตกต่างกันไปตาม เพศ วัย และประสบการณ์ในการอ่าน (Carlesen, 1971 อ้างถึงใน จันทนีย์พานิชผล, 2526:12) อย่างไรก็ตามเยาวชนที่อยู่ในช่วงอายุที่ใกล้เคียงกัน มักจะมีความสนใจในการอ่านที่คล้ายกัน ความสนใจในการอ่านของเยาวชนจำแนกตามลำดับอายุได้ ดังนี้ (บันลือพฤกษ์วัน, 2524: 24-25)

วัย 11 ปี	สนใจเรื่องลึกลับ ผจญภัย เด็กชายจะสนใจวิทยาศาสตร์ เรื่องของสัตว์ เรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติและ การทดลองต่างๆ เด็กหญิงจะสนใจงานบ้าน การจัดบ้าน เสื้อผ้า
วัย 12 ปี	เด็กชายจะสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับชีวประวัติ ประวัติศาสตร์ และเรื่องตื่นเต้นไปด้วยความตื่นเต้น ส่วนเด็กหญิงจะสนใจนิยายแบบผู้ใหญ่อ่าน
วัย 13 ปี	ทั้งหญิงและชายเริ่มสนใจอ่านหนังสือที่เป็นผู้ใหญ่ นิยายอิงประวัติศาสตร์ การโลดโผนผจญภัย
วัย 14 ปี	สนใจเรื่องสารคดีท่องเที่ยวในต่างแดน การดำเนินชีวิตที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่าง และเริ่มสนใจหนังสือแนวใดแนวหนึ่งโดยเฉพาะ เด็กชายจะสนใจเรื่องเครื่องยนต์กลไก เด็กหญิงจะสนใจนิยายรักสะเทือนอารมณ์ การประดิษฐ์ต่างๆ และนิตยสารสำหรับสตรี
วัย 15 ปี	สนใจที่จะอ่านหนังสือเรียงรอยที่ยาวขึ้น หนังสือเกี่ยวกับกีฬา การแข่งขัน ตำนาน อิทธิปาฏิหาริย์ของเทพเจ้า เด็กชายจะสนใจนิยายโลดโผน นิยาย

- ลึกลับ เด็กหญิงจะสนใจนิยายรัก ปัญหาเกี่ยวกับสังคม สนใจการ
ประพันธ์หรือร้อยกรอง
- วัย 16 ปี เริ่มสนใจข่าวคราว เหตุการณ์ และคอลัมน์เฉพาะเรื่อง ชาย จะสนใจ
วิชาการเฉพาะในสาขาวิชาชีพที่ตนสนใจ เช่น งานช่าง สารคดีท่องเที่ยว
หญิงจะมีความสนใจนิยายแบบผู้ใหญ่มากกว่าชาย และเริ่มสนใจเรื่องที่มี
มีรสนิยมเฉพาะทางมากยิ่งขึ้น
- วัย 17-20 ปี การอ่านหนังสือของเยาวชนในระยะนี้ บางส่วนอาจลดลง หรืออาจ
เพิ่มขึ้นอย่างจริงจัง ขึ้นอยู่กับความถนัดความสนใจ การค้นคว้าหนังสือ
เกี่ยวกับอาชีพที่ตนถนัด และงานอดิเรกจะได้รับความสนใจมากขึ้น เช่น
เรื่องเครื่องยนต์สำหรับชาย และเรื่องงานบ้าน ปัญหาการดำเนินชีวิต
แบบผู้ใหญ่สำหรับหญิง

เยาวชนที่มีโอกาสได้อ่านหนังสือและวรรณกรรมที่ดีย่อมได้เรียนรู้ถึงแบบอย่างและบรรทัด
ฐานต่างๆ ของสังคม ซึ่งหนังสือนั้นๆ สะท้อนให้เห็น เช่น การกระทำ ข้อควรประพฤติ ข้อห้าม
กฎเกณฑ์ ศีลธรรม จรรยา มารยาท รวมไปถึงแบบแผนการปกครอง ที่คนในสังคมนั้นๆ กำหนดขึ้น
เยาวชนจะค่อยๆ เรียนรู้ เลียนแบบและสะสมประสบการณ์ที่ได้จากการอ่าน จนกระทั่งยึดเป็นแนว
ปฏิบัติเมื่อเขาเจริญวัยขึ้น (นิตยา ชูโตและกลุ่มมิจิตต์ พลายเวช, 2527: 2) ดังนั้นการพิจารณา
ลักษณะที่ดีของหนังสือจึงเป็นส่วนสำคัญในการเลือกหาหนังสือที่เหมาะสมสำหรับเยาวชน
โดยเฉพาะหนังสือที่สามารถประสานรอยต่อระหว่างวัยรุ่นกับวัยเริ่มเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ได้อย่าง
สนิทแนบเนียน และต้องเขียนด้วยศิลปะอันประณีต มีความมุ่งหมาย มีสาระและด้วยความจริง
ใจ (รัฐจวญ อินทรกำแหง, 2531: 108)

1.3 ลักษณะวรรณกรรมเยาวชนที่ดี

การพิจารณาวรรณกรรมเยาวชนที่ดีนั้น นอกจากคำนึงถึงความเหมาะสมกับเยาวชน
กลุ่มเป้าหมายแล้วต้องพิจารณาลักษณะต่างๆ ได้แก่ ผู้จัดทำ เนื้อเรื่อง แนวคิด ตัวละคร จาก การ
ดำเนินเรื่อง และลักษณะการเรียบเรียง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.3.1 ผู้จัดทำ

ผู้จัดทำวรรณกรรมเยาวชนที่ดีซึ่งจะสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่ดี มีคุณค่า สนองความต้องการของผู้อ่านได้ดี ควรเป็นผู้ที่มีความสนใจ และมีความรอบรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชน นอกจากนี้ยังต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเข้าใจความสนใจและความต้องการของเยาวชนเป็นอย่างดี ผู้จัดทำวรรณกรรมเยาวชนประกอบด้วยบุคคลหลายกลุ่ม ที่สำคัญได้แก่ ผู้แต่ง ผู้จัดทำภาพประกอบ และสำนักพิมพ์ แต่ละกลุ่มควรมีบทบาทและมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

ผู้แต่ง

ผู้แต่งวรรณกรรมเยาวชน หมายถึง ผู้เรียบเรียงเนื้อเรื่องจากจินตนาการ ความรู้ ความคิดด้วยสำนวนภาษาของตนเอง มีความเข้าใจในธรรมชาติและความคิดของเยาวชน นอกจากนี้ยังควรมีความรู้ในเรื่องที่จะเขียน มีจินตนาการ ความสามารถในการใช้ภาษาดีและเหมาะสมกับกลุ่มผู้อ่านที่เป็นเป้าหมาย ซึ่งก็คือเยาวชน (จินตนา ไบกาชุย, 2534: 21)

ผู้จัดทำภาพประกอบ

ผู้จัดทำภาพประกอบ หมายถึง ผู้วาดภาพประกอบ ผู้ถ่ายภาพ รวมทั้งผู้ออกแบบปก โดยเทคนิคต่างๆ เพื่อให้ได้ภาพที่เหมาะสมกับเรื่อง มีความประณีต และมีความสามารถในการวาดหรือจัดทำภาพประกอบที่เหมาะสมกับหนังสือ สามารถเข้าใจได้ง่าย ดึงดูดความสนใจ ผู้จัดทำภาพประกอบที่ดีต้องสามารถเข้าถึงเนื้อหาของเรื่องอย่างกระจ่างแจ้ง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาของเยาวชน (จวีวรรณ คูหาภินันท์, 2527: 161; เพ็ญประภา กฤตยาณวัช, 2529: 50)

สำนักพิมพ์

สำนักพิมพ์มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดเนื้อหา สรรหาและคัดเลือกเพื่อให้เกิดผลผลิตเป็นหนังสือ ซึ่งอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฉบับต่างๆ รวมถึง การระบุข้อมูลของหนังสือแต่ละเล่มที่จะอำนวยความสะดวกในการสืบค้นหรือใช้ประโยชน์ต่างๆ ที่เป็นระบบสากล และจัดว่าเป็นองค์กรที่สำคัญอย่างยิ่งในการผลิตหนังสือที่มีคุณภาพ (กรมวิชาการ, 2542: 37-38)

1.3.2 เนื้อเรื่อง

ในการเขียนเรื่องสำหรับเยาวชนนั้นจะต้องคำนึงถึงวัยของเยาวชน และเขียนให้เหมาะสมกับความรู้และประสบการณ์ โดยในส่วนของเนื้อเรื่องนั้นเป็นเรื่องราวที่ผู้แต่งสมมติขึ้น อันได้แก่ ตัวละคร สถานที่ เวลา และเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น เนื้อเรื่องของวรรณกรรมเยาวชนต้องอ่านเข้าใจง่าย ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ให้ข้อคิดหรือคติสอนใจ ส่งเสริมจินตนาการ และปลูกฝังด้านคุณธรรม ช่วยพัฒนาทัศนคติและค่านิยม ส่งเสริมความเข้าใจของตนเอง ช่วยสร้างความสำนึกและตื่นตัว กระตุ้นจินตนาการเพื่อสร้างความคิดริเริ่มและความอยากรู้อยากเห็น (จวีวรรณ คูหาภินันท์, 2527: 33 ; สมพร จารุณี, 2538 : 6-7) นอกจากนี้เนื้อเรื่องของวรรณกรรมสำหรับเยาวชน จะไม่ตัดขาดจากกันโดยสิ้นเชิง จึงไม่สามารถแบ่งแยกได้โดยง่าย การระบุประเภทเนื้อหามักจะทำแบบหลวมๆ แม้ว่าการแบ่งประเภทจะมีประโยชน์ แต่อาจเป็นเพียงเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยและการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องเท่านั้น (Lukens 1995 : 12)

เนื้อเรื่องของวรรณกรรมเยาวชนที่เยาวชนต่างประเทศชอบมีดังนี้ (Lukens, 1995 : 30-33 ; Tomlinson and Lynch-Brown, 1996 : 170-171)

เรื่องครอบครัว เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเยาวชนกับสมาชิกในครอบครัว ความอบอุ่น ความรัก และความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ความเป็นอยู่ของบุคคลในครอบครัว

เรื่องความรัก เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรักความผูกพันของตัวละคร ไม่ว่าจะเป็ความรักระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก ความรักระหว่างเพื่อน ความรักระหว่างชาย-หญิง หรือความรักระหว่างมนุษย์กับสิ่งอื่น

เรื่องธรรมชาติ เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตและธรรมชาติของพืชและสัตว์ จะมีความแตกต่างจากสารคดีตรงที่มีการเพิ่มมิติด้านความต่อเนื่อง และข้อขัดแย้ง หรือการผจญภัยที่สามารถเป็นไปได้เข้าไปด้วย โดยมักจะเป็นสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์อื่นที่คุ้นเคย

เรื่องปัญหาเยาวชน เรื่องประเภทนี้ตัวละครหลักจะอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญกับปัญหาที่สังคมหยิบยื่นให้ หรือตกอยู่ในสถานการณ์ซึ่งต้องเป็นผู้แก้ไขปัญหานั้น โดยจะต้องเสนอข้อขัดแย้งที่มีความซับซ้อน เกี่ยวเนื่องและเชื่อมโยงกันอย่างสมเหตุและสมผล

เรื่องวิถีชีวิต เนื้อเรื่องเกี่ยวกับชีวิตและพฤติกรรมของตัวละครที่อยู่ในท้องถิ่นหรือพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งเป็นหลัก โดยมีฉากและช่วงเวลาของเรื่องที่มีความสำคัญต่อประเด็นหลัก และให้ความสำคัญกับวิถีการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น

เรื่องลึกลับ เป็นเรื่องที่ตัวละครเอกเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งลึกลับที่ต้องการสืบหาข้อเท็จจริง หรือเป็นเรื่องเหนือจริง อาจมีเรื่องเล่าซ้อนอยู่หรือมีเหตุบังเอิญที่สำคัญเกิดขึ้น เช่น การสืบหาสมบัติ หรือพินัยกรรมที่หายไป

เรื่องผจญภัย เป็นเรื่องของการผจญภัยซึ่งมีการค้นหาเป็นประเด็นหลัก เป้าหมายคือสิ่งล้ำค่าทางนามธรรมและรูปธรรมเช่น เวทย์มนตร์ สมบัติที่ถูกซ่อน หรือ ความยุติธรรมหรือความรัก เรื่องประเภทนี้จะอธิบายลักษณะของสังคมในเรื่อง ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การเมืองวัฒนธรรม ฯลฯ มักมีการต่อสู้ระหว่างความดีและความชั่ว การผจญภัยของตัวละครหลักนั้นคือสัญลักษณ์ของการเดินทางค้นหาตัวตน และการเติบโตสู่ความเป็นผู้ใหญ่ขึ้นเอง

เรื่องวิทยาศาสตร์ นำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้บนรากฐานของหลักการที่แท้จริงทางวิทยาศาสตร์ เนื้อเรื่องที่นิยมมักเป็นสมมติฐานเกี่ยวกับอนาคตของมนุษยชาติ ผู้มาเยือนจากอวกาศ วิศวกรรมศาสตร์ การบังคับจิต ฯลฯ ทุกองค์ประกอบจะต้องใช้หลักวิทยาศาสตร์อธิบายได้อย่างสมเหตุสมผล

เรื่องอาชีพ เป็นเรื่องที่เน้นเกี่ยวกับลักษณะอาชีพต่างๆซึ่งนำมาเรียบเรียงเป็นเรื่องราวหรือเรื่องราวของการทำงานเพื่อเลี้ยงชีวิตของตัวละคร สะท้อนความสำเร็จของตัวละครเอกในอาชีพนั้นๆ เช่น แพทย์ นักกีฬา ซึ่งอาจมีอิทธิพลใฝ่ใจเยาวชนให้ชอบหรืออยากดำเนินอาชีพนั้นๆ

ส่วนเนื้อเรื่องของวรรณกรรมเยาวชนที่เยาวชนไทยชอบมีดังนี้ (ปราณี เชียงทอง, 2526 :124-125 ; รัญจวน อินทรกำแหง, 2531 : 105-109)

เรื่องการผจญภัย เป็นเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัย ให้ความตื่นเต้น ส่งเสริมจินตนาการ ได้ความคิดปฏิภาณไหวพริบและวิธีการตัดสินใจ เช่น การผจญภัยในทะเล การสำรวจท้องดินต่างๆ หรือดินแดนมหัศจรรย์ เป็นต้น

เรื่องกีฬา เรื่องเกี่ยวกับชีวิตประวัติ วิธีการเล่นกีฬา หรือเรื่องอ่านเพลินเพลินที่มีตัวเอกของเรื่องเป็นนักกีฬา

เรื่องอาชีพ เรื่องเกี่ยวกับการต่อสู้ดิ้นรนของตัวละครจนประสบความสำเร็จในอาชีพใดอาชีพหนึ่ง หรือการดำเนินเรื่องให้เห็นถึงลักษณะของการประกอบอาชีพในแต่ละอาชีพ

เรื่องความรัก เรื่องประเภทเพื่อน หรือสมจริง ที่ช่วยขยายประสบการณ์ของเยาวชนให้กว้างขวาง พัฒนาจิตใจและจรรโลงชีวิตให้งดงาม เช่น เรื่องความรักระหว่างเพื่อนและครอบครัว

เรื่องลึกลับและเรื่องสืบสวน เรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขปริศنالึกลับที่ตัวเอกเป็นผู้แก้ปัญหา ทำให้เนื้อเรื่องน่าสนใจและน่าติดตาม ก่อให้เกิดความเร้าใจตื่นเต้น เรื่องประเภทนี้เยาวชนชายจะมีความสนใจกันมากกว่าเยาวชนหญิง

เรื่องชีวิตสัตว์ เรื่องที่ตัวเองเป็นสัตว์ การดำรงชีวิตของสัตว์ หรือการที่กำหนดตัวละครที่เป็นสัตว์ให้มีลักษณะที่เหมือนมนุษย์

เรื่องวิทยาศาสตร์และเครื่องยนต์กลไก เรื่องเกี่ยวกับนอกโลก หรืออวกาศ โลกในอนาคตหรือเรื่องจินตนาการที่อิงหลักวิทยาศาสตร์ สามารถนำไปสู่ความจริงที่สามารถพิสูจน์หรือทดลองได้ รวมถึงการพิสูจน์และการประดิษฐ์คิดค้นต่างๆ

1.3.3 แนวคิด

แนวคิด หมายถึง แก่นเรื่องหรือสาระสำคัญของงานเขียนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่ต้องการสะท้อนให้ผู้อ่านเห็นและเข้าใจ หรือ ข้อคิดที่สรุปได้จากการอ่าน หลังจากที่ได้อ่านเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ การตัดสินใจและการกระทำของตัวละครต่างๆตั้งแต่ต้นจนจบ แนวคิดที่ดีจะต้องมีคุณค่าและเป็นสากล คือ เป็นประเด็นที่มีความหมายซึ่งคนส่วนใหญ่เห็นพ้องด้วย และเป็นความจริงที่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมทั่วไปเป็นธรรมชาติ และปรากฏชัดเจน ไม่เกินความเป็นจริง ให้สาระประโยชน์หรือแฝงคุณธรรม เช่น การยอมรับตนเอง ความเพียรพยายาม เป็นต้น (Arbuthnot, 1964 : 17; Huck and other, 1997 : 20-21) แนวคิดที่ดีควรจะกลมกลืนกับเนื้อเรื่องอย่างแนบเนียน และมีลักษณะสร้างสรรค์ ให้สาระความรู้และให้คุณธรรมบางประการ เช่น ความเมตตา กรุณา ความกตัญญู สามารถส่งเสริมและสร้างพัฒนาการของเยาวชนทั้งในด้านสังคมและจิตใจ ซึ่งจะเปรียบเสมือนบทเรียนหรือแหล่งความรู้ให้เยาวชนได้ศึกษาและทำความเข้าใจ เกิดความรู้ และสติปัญญา สร้างเจตคติ ค่านิยมและแนวทางปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม (น้ำค้าง ระวังทอง, 2540: 16 ; ลมูล รัตตากร, 2529: 79; สมพร จารุณี, 2538: 59-61)

1.3.4 ตัวละคร

ตัวละคร คือ ผู้มีบทบาทและแสดงพฤติกรรมตามลักษณะนิสัยไปตามเหตุการณ์ในเรื่อง ตัวละครอาจเป็นมนุษย์ สัตว์ สิ่งไม่มีชีวิต หรือ อมนุษย์(เช่น ยักษ์ เทวดา คนแคระ) ตัวละครจะเป็นศูนย์กลางของเรื่อง โดยทั่วไปแล้วในวรรณกรรมเยาวชนจะประกอบด้วย ตัวละครเอก และ ตัวประกอบ (วิริยะ สิริสิงห, 2537: 65 ; สมพร จารุณี, 2538: 52)

ตัวละครในวรรณกรรมเยาวชนมีหลายลักษณะ แนวทางการสร้างตัวละครที่น่าสนใจ มีดังนี้ (ลมูล รัตตากร, 2529: 83-83)

1. ตัวละครต้องมีชื่อ การให้ชื่อตัวละครจะทำให้ตัวละครมีชีวิตชีวา
2. ตัวละครเอกต้องรุ่มราวดูราวเดียวกับผู้อ่าน
3. ตัวละครต้องสมจริงตามสถานภาพและบทบาท กล่าวคือ ควรพูด คิดและ แสดง อากัปกิริยาให้สมวัย อารมณ์และบุคลิกลักษณะของตน
4. ตัวละครต้องพัฒนาไปตามธรรมชาติตามเหตุการณ์ในเรื่อง
5. ตัวละครควรมีลักษณะน่าประทับใจ อาจแสดงโดยคำพูด อากัปกิริยา ความรู้สึก นึกคิด และมีบทบาทที่น่าสนใจ
6. ตัวละคร ต้องมีจำนวนพอเหมาะกับความจำเป็นของเนื้อเรื่อง
7. การบรรยายตัวละคร ควรใช้หลายวิธีเพื่อมิให้ซ้ำซาก น่าเบื่อหน่าย อาจใช้วิธี บรรยายอย่างตรงไปตรงมา ผสมผสานอยู่ในบทสนทนาให้ตัวละครอื่น ๆ คิดในใจ เกี่ยวกับตัวละครที่ผู้เขียนกำลังต้องการบรรยายลักษณะ ตัวละครอาจนึกถึง ลักษณะของตนเองหรือผู้อ่านทราบได้จากพฤติกรรมในท้องเรื่องของตัวละครนั้น

ตัวละครในวรรณกรรมเขาวงกตซึ่งมีหลากหลาย อาจจำแนกตามลักษณะและ พฤติกรรมของตัวละครเป็น 4 ประเภท ดังนี้ (วิภา กงกะนันท์, 2533: 80-93)

1. ตัวละครสมจริง คือ ตัวละครที่มีลักษณะที่เป็นไปได้ตามธรรมชาติ ถ้าตัวละคร เป็นมนุษย์ก็ควรแสดงธรรมชาติของความเป็นมนุษย์อย่างชัดเจน ถ้าตัวละครเป็นสัตว์ ก็ควรมี ลักษณะตามธรรมชาติของสัตว์เช่นกัน
2. ตัวละครอุดมคติ คือ สร้างตัวละครลักษณะที่คาดหวัง โดยใช้อุดมการณ์ ความ ศรัทธา และระบบค่านิยมส่วนตัวในเรื่องของความดีงาม ความถูกต้อง และความยุติธรรมเป็น เกณฑ์ ฉะนั้นตัวละครแบบอุดมคติจึงมักดีงามเกินกว่าธรรมดาสามัญทั่วไป จนอาจขาดความ สมจริงไปบ้าง
3. ตัวละครแบบเหนือจริง คือ การสร้างตัวละครให้มีพฤติกรรมเกินกว่าธรรมชาติ วิสัย เช่น การสร้างตัวละครให้มีความเก่งกล้าเกินมนุษย์ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้มีปรากฏให้เห็น อย่างชัดเจน จากตัวละครในบันเทิงคดีประเภทร้อยกรองในสมัยก่อน
4. ตัวละครแบบฉบับ คือ การสร้างตัวละครให้มีลักษณะคงที่ไม่ว่าในเวลาและ สถานที้อย่างไรก็จะมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมอย่างเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

1.3.5 ฉาก

ฉาก คือ สถานที่ บรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมทั้งหลายที่ตัวละครแสดงหรือปรากฏอยู่ในสถานการณ์นั้น อาจเกิดขึ้นในอดีต ปัจจุบัน หรืออนาคต ในสถานที่ที่มีอยู่จริงหรือในดินแดนจินตนาการก็ได้ ฉากมีความสำคัญต่อเรื่องในแง่ที่จะทำให้ผู้อ่านมองเห็นตัวละครได้ชัดและดียิ่งขึ้น เกิดอารมณ์หรือมโนภาพต่อสิ่งที่ปรากฏ ฉากที่ดีต้องมีความชัดเจนน่าเชื่อถือ มีการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับการดำเนินเรื่อง ในการสร้างฉากต้องเลือกฉากหรือบรรยากาศให้เข้ากับท้องเรื่อง ชัดเจนน่าเชื่อถือ สามารถสร้างเสริมความรู้และประสบการณ์ให้กับเยาวชนได้ (ปราณี เชียงทอง, 2526: 137-138; รัตพร ชังธาดา, 2531: 40)

1.3.6 การนำเสนอเรื่อง

การนำเสนอเรื่อง หมายถึง วิธีที่ผู้แต่งประพันธ์หนังสือเพื่อเสนอเนื้อหาหลัก ที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งแตกต่างกันไปตามเนื้อเรื่อง และความมุ่งหมายของผู้แต่ง ซึ่งลักษณะเฉพาะนี้คือแนวเรื่อง แนวเรื่องที่สำคัญของวรรณกรรมเยาวชนนั้นมี 2 แบบได้แก่ แนวเรื่องแบบสมจริง และแนวเรื่องแบบจินตนาการ ในส่วนของแนวเรื่องแบบสมจริงนั้นหมายถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นนั้นมีความเป็นไปได้ แม้ว่าอาจไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นจริงๆ เสมอไป อาจเป็นการเสนอภาพตัวละครในด้านต่างๆ เช่น การดำเนินชีวิต ความรัก ส่วนแนวเรื่องแบบจินตนาการนั้น เป็นเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่เกี่ยวกับคนหรือสิ่งที่ไม่มีความจริง เป็นเรื่องที่ผู้แต่งคิดหรือจินตนาการขึ้นเช่น ต้นไม้พูดได้ สัตว์พูดได้ ซึ่งแนวเรื่องแบบจินตนาการนี้มักจะใช้ในการแฝงข้อคิดในการปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชน (กล่อมจิตต์ พลายเวช, 2532 : 128 ; บันลือ พฤกษ์วัน, 2524 : 69 ; Tomlison and Lynch-Brown, 1996: 100-171)

1.3.7 การดำเนินเรื่อง

การดำเนินเรื่อง หมายถึง วิธีการที่ผู้แต่งใช้ถ่ายทอดเรื่องราว และเหตุการณ์ความเป็นไปตามท้องเรื่อง ลักษณะการดำเนินเรื่องสามารถพิจารณาได้จาก โครงเรื่องและวิธีดำเนินเรื่องดังต่อไปนี้

โครงเรื่อง หมายถึง เหตุการณ์ต่างๆชุดหนึ่งที่เกิดในเรื่อง เป็นการแสดงบทบาทต่อเนื้อเรื่องเกี่ยวพันกันตั้งแต่ต้นจนจบ โครงเรื่องที่ดีจะต้องมี จุดเริ่มต้น จุดกลางและจุดจบ และจะต้อง

ประกอบไปด้วยปัญหา ข้อขัดแย้งหรือมีข้อคิดที่น่าสนใจ มีกลวิธีในการลำดับเรื่องให้เข้าใจ กระจ่างแจ้ง มีวิธีเปิดเรื่องและวิธีปิดเรื่องที่น่าประทับใจ สามารถสร้างความสนใจใคร่รู้ในเรื่องต่อไป (ลมูล รัตตากร, 2534: 84)

โครงเรื่องที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความเป็นเอกภาพ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีใจความและความมุ่งหมายสำคัญเพียงอย่างเดียว ถ้าจะกล่าวถึงเรื่องอื่นจะต้องมีความเกี่ยวข้องหรือช่วยทำให้เรื่องเด่นชัดขึ้น
2. มีสัมพันธ์ภาพ โครงเรื่องควรแปลกใหม่ สมเหตุสมผล น่าเชื่อถือ ไม่ซ้ำซ้อนจนเกินไป มีเนื้อความเชื่อมโยงเป็นลำดับที่ดี และมีความต่อเนื่องกัน
3. มีสารัตถภาพ คือ มีการเน้นใจความสำคัญในแนวคิดหลักของเรื่องอย่างกลมกลืนกับเนื้อเรื่อง

วิธีดำเนินเรื่อง หมายถึง วิธีการที่ผู้แต่ง ใช้ในการถ่ายทอดเรื่องราว ซึ่งมี 3 แบบคือ (จินตนา ไบกาชฎี, 2534: 191-194; รัตพร ชังธาดา, 2531: 119-120)

1. แบบเรื่องเล่า คือ การนำเสนอเรื่องโดยมีการใช้สรรพนามระหว่างผู้อ่านกับผู้ประพันธ์ซึ่งทำหน้าที่เล่าเรื่อง โดยผู้เล่าอาจเป็นตัวละครในเรื่อง เป็นผู้แต่งโดยตรงหรือเป็นบุคคลที่ไม่ได้ปรากฏอยู่ในเรื่องก็ได้
2. แบบบรรยาย คือ การนำเสนอเหตุการณ์หรือพฤติกรรมต่างๆ ของตัวละครโดยที่ผู้แต่งเป็นผู้บรรยายสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งหมด
3. แบบจดหมายหรือบันทึก คือ การนำเสนอเรื่องราวโดยใช้วิธีเขียนเป็นจดหมายหรือบันทึกเหตุการณ์ โดยอาจเป็นจดหมายที่เขียนฝ่ายเดียวหรือจดหมายโต้ตอบก็ได้ ส่วนบันทึกมักเขียนในทำนองเล่าเรื่องจากเหตุการณ์ที่ได้พบเห็น

1.3.8 ลักษณะการเรียบเรียง

ลักษณะการเรียบเรียง คือ สลีการเขียนหรือโวหาร เป็นการเลือกและเรียบเรียงถ้อยคำให้ได้ความหมายและอารมณ์ตามที่ผู้เขียนต้องการ นำเสนอต่อผู้อ่านให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน สิ่งที่ควรคำนึงคือ วรรณกรรมเยาวชนที่ดีควรเรียบเรียงโดยใช้คำง่าย ถูกต้องตรงความหมายและถูกหลักภาษา แนวทางการใช้ภาษาที่ดีในวรรณกรรมเยาวชนมีดังนี้ (แม่้นมาส ขวลิต, 2542: 24; วิริยะ สิริสิงห, 2537: 93-99)

1. ใช้คำสามัญไม่ยากเกินระดับผู้อ่าน
2. ใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัย กาลเทศะ บุคคล ใช้คำหรือวลีที่ง่ายเป็นธรรมชาติ ตรงตามความหมาย ตัวสะกด ตัวการันต์ ถูกต้องตามหลักพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน
3. ใช้คำสั้นๆ ง่ายๆ กะทัดรัด และสื่อความหมายได้ดี สละสลวย ไม่ใช่คำฟุ่มเฟือย หรือ คำซ้ำๆ โดยไม่จำเป็น
4. ไม่ใช่ภาษาหรือคำที่มีลักษณะเฉพาะโดยไม่จำเป็นหรือมากเกินไป เช่น ภาษาตลาด ภาษาที่สร้างขึ้นเอง ภาษาเฉพาะทางวิชาการ ภาษาต่างประเทศ และภาษาถิ่น เป็นต้น การใช้สำนวนภาษาเหล่านี้จะต้องมีความเหมาะสมตามเนื้อเรื่องและควรมีคำอธิบายความหมายด้วย
5. การใช้สำนวน โวหาร สุภาษิต คำพังเพย อุปมาอุปไมย ควรใช้ให้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่านที่เป็นเป้าหมาย และใช้ให้ตรงกับความเหมาะสมตามกาลเทศะ บุคคลและเหตุการณ์ในเรื่อง ใช้สำนวนไทยร่วมสมัย หลีกเลี่ยงการใช้สำนวนโบราณและสำนวนภาษาต่างประเทศ โดยไม่จำเป็น

2. การจัดประกวดหนังสือและรางวัลวรรณกรรมเยาวชน

การก่อตั้งรางวัลวรรณกรรมเยาวชนมีวัตถุประสงค์เพื่อยกย่องผลงานดีเด่นที่มีผู้ผลิตขึ้นมาทางด้านวรรณกรรมเยาวชน สำหรับประเทศที่มีการผลิตวรรณกรรมเยาวชนเผยแพร่เป็นจำนวนมาก การมอบรางวัลวรรณกรรมเยาวชนเป็นการยกย่องให้เกียรติผู้ที่ผลิตวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็ก และเป็น การประกาศคุณภาพของวรรณกรรมเยาวชนที่ดีที่ได้รับรางวัลต่างๆ เหล่านี้ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ส่วนในประเทศที่มีการผลิตวรรณกรรมเยาวชนไม่มากนักเช่น ในประเทศไทย รางวัลวรรณกรรมเยาวชน นอกจากเป็นการส่งเสริมหนังสือดีแล้วยังมีผลในการส่งเสริมการอ่านอีกด้วย (สุพรรณิ วราทร, 2543: 62-81)

การจัดประกวดวรรณกรรมเยาวชนเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการเลือกหนังสือที่ดีที่เหมาะสม สำหรับเยาวชน และเป็นประโยชน์ผู้สอน หรือบรรณารักษ์ในการจัดหาหนังสือที่ดีให้แก่โรงเรียน หรือห้องสมุด นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการพิจารณาคณะสมบัติของวรรณกรรมเยาวชนที่ดี รางวัลวรรณกรรมเยาวชนจึงมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ผู้แต่ง ผู้จัดทำภาพประกอบ และผู้ผลิต ผลิต วรรณกรรมประเภทต่างๆ ออกมาสู่ตลาดวรรณกรรม ทำให้วรรณกรรมเยาวชนเหล่านั้นมีความ

หลากหลาย มีคุณค่าและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น (เพ็ญประภา กฤตยานวัช, 2529: 55; วัชรินทร์ บรรณเกียรติ, 2529: 70)

2.1 การจัดประกวดหนังสือและรางวัลวรรณกรรมเยาวชนต่างประเทศ

วรรณกรรมเยาวชนสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปของสังคม โดยเป็นการสะท้อนประสบการณ์ของผู้เขียนและเหตุการณ์ส่วนหนึ่งของสังคม การคัดเลือกวรรณกรรมเยาวชนที่ดีจึงมีความสำคัญและมีผลต่อการอ่านของเยาวชนด้วย ประเทศต่างๆทั่วโลกต่างก็เห็นถึงความสำคัญและสนับสนุนการจัดทำหนังสือสำหรับเยาวชนอย่างมาก ในปัจจุบันมีการจัดการประกวดและมอบรางวัลหนังสือสำหรับเยาวชนในประเทศต่างๆจำนวนมาก โดยเฉพาะประเทศตะวันตกที่มีการให้รางวัลวรรณกรรมเยาวชนมาเป็นเวลานาน ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงการจัดประกวดหนังสือและรางวัลวรรณกรรมเยาวชน ที่สำคัญระดับนานาชาติและรางวัลระดับชาติของบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และ แคนาดา ดังต่อไปนี้

รางวัลระดับนานาชาติ

รางวัลหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนที่เป็นรางวัลนานาชาติ ที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงมากที่สุด คือ Hans Christian Andersen Medal ดังนี้

Hans Christian Andersen Medal

ในปีค.ศ. 1953 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการหนังสือสำหรับเด็กเยาวชนระหว่างประเทศขึ้น (International Board on Books for Young People หรือ IBBY) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนความเข้าใจระหว่างชาติต่างๆโดยใช้หนังสือสำหรับเด็กเป็นสื่อ และกระตุ้นให้มีการผลิตหนังสือคุณภาพชั้นสูงทั้งในด้านเนื้อหาและภาพประกอบ และในปี ค.ศ. 1956 ได้จัดตั้งรางวัล *Hans Christian Andersen Medal* ซึ่งเป็นชื่อของนักเขียนนักเล่านิทานและนักวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน ชาวเดนมาร์กผู้มีชื่อเสียงขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมอบให้ให้แก่นักเขียนและนักวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กที่ยังมีชีวิตอยู่ โดยมอบให้ทุก 2 ปี และได้เริ่มมอบรางวัลสำหรับผู้วาดภาพประกอบในปีค.ศ. 1966 ซึ่งจะทำการคัดเลือกผลงานจากประเทศสมาชิกทั่วโลก โดยที่

แต่ละชาติจะมีคณะกรรมการเป็นผู้เสนอชื่อผู้แต่งและผู้วาดภาพประกอบพร้อมทั้งผลงาน ต่อคณะกรรมการของ IBBY ที่เป็นตัวแทนในแต่ละประเทศ (Hans Christian Andersen Medal, 2007 ; รัตพร ชังธาดา, 2531: 24-29; ปราณีย์ เชียงทอง, 2526: 90-91)

รางวัลระดับชาติ

สหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการจัดประกวดหนังสือวรรณกรรมเยาวชนที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ (ALA/Newbery Medal, 2007 ; Children Literature Web Guide, 2550)

1. Newbery Medal

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกที่ริเริ่มมอบรางวัลวรรณกรรมเยาวชนขึ้น โดยมีการจัดตั้งรางวัลเพื่อเป็นเกียรติแก่ John Newbery ผู้พิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือชาวอังกฤษ ในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 18 ซึ่งมีชีวิตอยู่ระหว่างปี ค.ศ. 1713 ถึง ค.ศ. 1767 ซึ่งรางวัลนี้ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1922 เป็นรางวัลที่มอบให้กับวรรณกรรมเยาวชนที่มีเนื้อเรื่องดีเด่น และต้องเป็นหนังสือที่พิมพ์ในประเทศ สหรัฐอเมริกาในรอบปีที่ผ่านมา Newbery ได้ชื่อว่าเป็น "บิดาแห่งวรรณกรรมสำหรับเด็ก" เพราะเป็นผู้ริเริ่มพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะพิมพ์มอบรางวัล Newbery แก่ผู้แต่งเรื่องสำหรับเด็ก โดยจัดขึ้นในเดือนมิถุนายนของทุกปีในการประชุมประจำปีของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน (The American Library Association)

2. Young Reader's Choice Awards

รางวัลนี้จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1940 โดย Pacific Northwest Library Association เพื่อกระตุ้นการอ่านหนังสือ ซึ่งคัดเลือกโดยเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในรัฐต่างทั่วยุทธอเมริกา รวมถึงประเทศแคนาดา และผ่านการคัดเลือกจากบรรณารักษ์ ครูและ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กได้หนังสืออ่านที่ตรงกับความต้องการของพวกเขาอย่างแท้จริง (YRCA, 2007)

3. Jane Addams Children's Book Award

รางวัลนี้จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1953 เพื่อเป็นเกียรติแก่ Jane Addams ผู้ก่อตั้งสโมสรสตรีเพื่อสันติภาพแห่งสหรัฐอเมริกา มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน

ที่มีคุณค่าทางวรรณคดีและการอบรมสั่งสอน และเพื่อเป็นการยกย่องผู้แต่งและสำนักพิมพ์ที่พิมพ์หนังสือเด็กที่มีคุณค่าดังกล่าว ผู้ที่ได้รับรางวัลจะได้รับสิทธิใช้ตราเหรียญรางวัลพิมพ์ไว้บนใบหุ้มปก รางวัลนี้มอบให้ทุกวันที 6 กันยายน ซึ่งตรงกับวันเกิดของ Jane Addams (Jane Addams Peace Association, 2007)

4. The Laura Ingalls Wilder Awards

รางวัลนี้จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1954 โดย The American Library Association เพื่อมอบให้เป็นเกียรติประวัติแก่ Laura Ingalls Wilder ผู้แต่งเรื่อง The Little House in the Big Wood (บ้านเล็กในป่าใหญ่) และให้แก่หนังสือที่พิมพ์ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นที่นิยมอ่านกันมากและรางวัลนี้มอบให้ทุก 5 ปี (ALAWilder Medal, 2007)

5. Boston Globe-Horn Book Awards

รางวัลนี้จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1967 โดย Horn Book Magazine เพื่อส่งเสริมหนังสือดีสำหรับเด็กและเยาวชนที่จัดพิมพ์ขึ้นในสหรัฐอเมริกา แบ่งการประกวดออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ หนังสือภาพสำหรับเด็ก กวีนิพนธ์ บันเทิงคดี และสารคดี (Boston Globe-Horn Book Awards, 2007)

อังกฤษ

ในประเทศอังกฤษมีการจัดประกวดหนังสือและการมอบรางวัลวรรณกรรมเยาวชนที่สำคัญ คือรางวัล The Carnegie Medals (Children Literature Web Guide, 2550) รางวัลนี้มอบให้เป็นประจำทุกปี แก่หนังสือสำหรับเด็กที่ตีพิมพ์ในประเทศอังกฤษและเขียนเป็นภาษาอังกฤษในรอบปีที่ผ่านมา โดยสมาคมห้องสมุดหน่วยงานที่รับผิดชอบการมอบรางวัลครั้งนี้ คือ The Committee of the Youth Libraries Group ซึ่งเป็นผู้ตัดสินครั้งสุดท้าย ในกรณีที่มีหนังสือเรื่องที่ดีเด่นทัดเทียมกันหลายเล่ม จะพิจารณา ดังนี้ นวนิยาย พิจารณา โครงเรื่อง แนวการเขียน ลักษณะนิสัยตัวละคร สารคดี จะพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหาสาระ แนวการเขียน และรูปเล่ม รางวัลนี้มอบให้กับผู้แต่งคนเดียวกันเกินกว่าหนึ่งครั้งได้ (The CLIP Carnegie & Kate Greenaway Children's Award, 2007)

แคนาดา

ประเทศแคนาดามีการจัดประกวดหนังสือและการมอบรางวัลวรรณกรรมเยาวชนที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. Book of the Year for Children Medal

รางวัลนี้จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1947 โดย The Canadian Association of Children's Librarians มอบให้กับหนังสือที่ดีเด่นสำหรับเด็กและเยาวชนซึ่งเขียนเป็นภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส โดยผู้เขียนชาวแคนาดา และพิมพ์ในประเทศแคนาดา รางวัลเป็นเหรียญทองมีรูปของ Marie Hebert เป็นภรรยาของชาวนาคนแรกของแคนาดากำลังอ่านหนังสือกับบุตรของเธอ การมอบรางวัลมีขึ้นในเดือนมิถุนายน ในการประชุมใหญ่ประจำปีของสมาคมห้องสมุดแคนาดา (The Canadian Library Association) (CLA Book Award, 2007)

2. Young Adult Canadian Book Award

รางวัลนี้จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1980 ด้วยความร่วมมือระหว่างบริษัท Little, Brown & Company, Inc. ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา มอบให้ทุกรอบ 2 ปีต่อครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมให้ชาวแคนาดาผลิตหนังสือสำหรับเด็กที่ดี การพิจารณาคอบคลุมทั้งที่ตีพิมพ์แล้ว และที่ยังเป็นต้นฉบับ (CLA Book Awards-Young Adult Canadian Book Award, 2007)

2.2 การจัดประกวดหนังสือและรางวัลวรรณกรรมเยาวชนไทย

รางวัลวรรณกรรมเยาวชนในประเทศไทยเริ่มขึ้น หลังจากประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการสนับสนุนการเผยแพร่วัฒนธรรมและ ความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ ส่งเสริมการพัฒนาสื่อการอ่านในประเทศต่างๆ โดยกิจกรรมและโครงการต่างๆ เช่นโครงการ *ประกวดหนังสือดีสำหรับประชาชนและเยาวชน* ซึ่งหลายหน่วยงานในประเทศทั้งหน่วยงานรัฐบาลโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและวัฒนธรรม เช่น กรมวิชาการ สำนักงานเยาวชนแห่งชาติ และหน่วยงานเอกชนในประเทศไทย เช่น ธนาคาร และสมาคมต่าง จึงได้ให้ความสนใจและจัดกิจกรรมส่งเสริม

การผลิตหนังสือ และการส่งเสริมการอ่าน โดยเฉพาะการจัดประกวดต้นฉบับหนังสือและการจัดประกวดหนังสือ รางวัลเหล่านี้บางรางวัลได้จัดสืบต่อเป็นประจำ บางรางวัลจัดเฉพาะเป็นครั้งคราว หรือเคยจัดในอดีตแต่ยุติการดำเนินการไปแล้ว (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2528 : 33 ; ทิพวัลย์ ชันธมะ, 2546; 34-35)

ในส่วนของ การประกวดหนังสือดีสำหรับเยาวชนในประเทศไทย มีการจัดประกวดต้นฉบับหนังสือในสาขานวนิยายและสาขาวิทยาศาสตร์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2506 มีหนังสือได้รับรางวัล 2 เรื่อง คือ โลกกว้าง ของ น.จ.น. (นางไฉน ปริญาธวัช) และ สิ่งมีชีวิตในทะเล ของ สิริินทร์ ช่วงโชติ ซึ่งเป็นวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในประเทศไทยรุ่นแรก ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 องค์การยูเนสโกได้ประกาศให้เป็นปีหนังสือสากลได้มีการจัด ประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ซึ่งเป็นการประกวดหนังสือที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในปีที่ผ่านมาในระดับชาติเป็นครั้งแรกและมีการดำเนินงานมาจนถึงปัจจุบัน (นวลจันทร์ รัตนากร, ชุติมา สัจจามันท์ และมารศรี ศิวรักษ์, 2529: 26-27)

ประเทศไทยมีการจัดประกวดและมอบรางวัลวรรณกรรมเยาวชนอย่างต่อเนื่อง และมีมากขึ้นตามลำดับ พิจารณาข้อมูลย้อนหลัง ตั้งแต่เริ่มมีรางวัลวรรณกรรมเยาวชนใน พ.ศ. 2506 ซึ่งมีเพียง 1 รางวัล ทุกช่วง 10 ปี โดยเปรียบเทียบจะเห็นว่าระหว่าง พ.ศ. 2510 – พ.ศ. 2519 มี 2 รางวัล (เพิ่มขึ้น 1 รางวัล) พ.ศ. 2520 – พ.ศ. 2529 และ พ.ศ. 2530 – พ.ศ. 2539 มีรางวัลช่วงละ 3 รางวัล (เพิ่มขึ้น 1 รางวัล) และท้ายสุดตั้งแต่ปีพ.ศ. 2540 – พ.ศ. 2548 มีรางวัลวรรณกรรมเยาวชนมากที่สุดจำนวน 6 รางวัล (รายละเอียดในตารางที่ 1)

ในด้านการจัดประกวด ผู้ดำเนินการประกวดมีทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน การประกวดและมอบรางวัลมี 2 ลักษณะ ได้แก่ การประกวดและมอบรางวัลต้นฉบับหนังสือ และ การประกวดและมอบรางวัลสำหรับหนังสือที่ตีพิมพ์แล้ว ซึ่งนับตั้งแต่เริ่มต้นมีการให้รางวัลวรรณกรรมเยาวชนเมื่อ พ.ศ. 2506 จนถึงปัจจุบัน ได้มีการจัดประกวดวรรณกรรมเยาวชน รวม 15 รางวัล โดยเป็นการประกวดต้นฉบับ 10 รางวัล ประกวดหนังสือที่ตีพิมพ์แล้ว 4 รางวัล และเป็นการประกวดทั้งต้นฉบับและหนังสือที่ตีพิมพ์แล้ว 1 รางวัล

ตารางที่ 1 การจัดประกวดหนังสือและรางวัลวรรณกรรมเยาวชนไทย

	ชื่อรางวัล	ผู้ดำเนินการประกวด มอบรางวัล	ปีที่ เริ่ม/ สิ้นสุด	ผลงาน ที่ประกวด
1	รางวัลหนังสือดีขององค์การยูเนสโก	ฝ่ายวัฒนธรรมสำนัก เลขาธิการองค์การ สหประชาชาติ	2506	ต้นฉบับ
2	การประกวดหนังสือดีเด่นประจำปี	คณะกรรมการการศึกษา พื้นฐาน,กระทรวงศึกษาธิการ	2515- ปัจจุบัน	หนังสือที่ ตีพิมพ์แล้ว
3	รางวัลบัวหลวง	ธนาคารกรุงเทพ	2517- 2521	ต้นฉบับ
4	รางวัลการประกวดการเขียนหนังสือ สำหรับเยาวชน	สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ(สวช.)	2523- 2524	ต้นฉบับ
5	รางวัลเนื่องในโครงการสร้าง สวนสาธารณะเพื่อเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้า	คณะอนุกรรมการหาทุน โครงการสร้าง สวนสาธารณะเพื่อเฉลิม พระเกียรติสมเด็จพระเจ้า ,กระทรวงศึกษาธิการ	2524	ต้นฉบับ
6	หนังสือแต่งสำหรับเยาวชน	สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมและประสานงาน เยาวชนแห่งชาติ (สยช.)	2528	หนังสือที่ ตีพิมพ์แล้ว
7	หนังสือดีชมรมสร้างเสริมหนังสือ เด็กและเยาวชน	กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ , ชมรมสร้างเสริมหนังสือ เด็กและเยาวชน	2533	ต้นฉบับ
8	รางวัลหนังสือดีเด่น	คณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตและ ประพฤติมิชอบในวง ราชการ (ป.ป.ป.)	2534	หนังสือที่ ตีพิมพ์แล้ว

	ชื่อรางวัล	ผู้ดำเนินการประกวด มอบรางวัล	ปีที่ เริ่ม/ สิ้นสุด	ผลงาน ที่ประกวด
9	วรรณกรรมเยาวชนต้นอ้อ	บริษัท ต้นอ้อ จำกัด	2538	ต้นฉบับ
10	รางวัลแว่นแก้ว	บริษัท นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชันส์ จำกัด	2544- ปัจจุบัน	ต้นฉบับ
11	รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด	ร้านนายอินทร์	2544- ปัจจุบัน	ต้นฉบับ
12	รางวัลดวงดาว	กระทรวงเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร	2547	ต้นฉบับ
13	รางวัล 7 บุ๊คอวอร์ด	บริษัท ซี.พี. เซเวนอีเลฟเว่น จำกัด	2547- ปัจจุบัน	หนังสือที่ ตีพิมพ์แล้ว และต้นฉบับ
14	รางวัลบุญธรรม-บุญพริ้ง ต.สุวรรณ	บริษัท สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช	2547- ปัจจุบัน	ต้นฉบับ
15	รางวัลรักลูกอวอร์ด	บริษัท รักลูก แฟมิลีกรุ๊ป	2547- ปัจจุบัน	หนังสือที่ ตีพิมพ์แล้ว

อนึ่งรางวัลวรรณกรรมเยาวชนที่ปรากฏในประวัติพัฒนาการของวรรณกรรมเยาวชนไทย 15 รางวัลดังกล่าว เป็นรางวัลที่สิ้นสุดการดำเนินการแล้ว 9 รางวัล รางวัลที่ยังมีการดำเนินการมี 6 รางวัล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 รางวัลวรรณกรรมเยาวชนของไทยที่สิ้นสุดการดำเนินการแล้ว

รางวัลวรรณกรรมเยาวชนที่ปรากฏในประวัติพัฒนาการของวรรณกรรมเยาวชนไทยและสิ้นสุดการดำเนินการแล้วมี 9 รางวัล ดังนี้ เป็นรางวัลของภาครัฐ 6 รางวัล ได้แก่ รางวัลการประกวดการเขียนหนังสือสำหรับเยาวชนของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) รางวัลหนังสือแต่งสำหรับเยาวชน ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) รางวัลเนื่องในโครงการสร้างสวนสาธารณะเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้า รัชกาลที่ 9 แห่งชาติ รางวัลหนังสือดีสำหรับเด็กและเยาวชน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) และรางวัลดวงดาว รางวัลของภาคเอกชนมี 3 รางวัล ได้แก่ รางวัลหนังสือดีขององค์การยูเนสโก รางวัลบัวหลวง รางวัลวรรณกรรมเยาวชนต้นอ้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รางวัลของภาครัฐ

1. รางวัลการประกวดการเขียนหนังสือสำหรับเยาวชนของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ(สวช.)กระทรวงศึกษาธิการ

รางวัลนี้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2523 โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อส่งเสริมให้มีหนังสือสำหรับเยาวชนซึ่งจะช่วยให้เยาวชนได้รับความรู้ และเสริมสร้างวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจึงจัดให้มีการประกวดการเขียนหนังสือสำหรับเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2523: คำนำ)

1. ส่งเสริมให้มีหนังสือสำหรับเยาวชน เพื่อให้เยาวชนได้รับความรู้แนวทางปฏิบัติ และแนวความรู้สึกนึกคิดที่ดี สอดคล้องกับแนววัฒนธรรมของชาติ มีความรัก ความห่วงหา และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย ตลอดจนมองเห็นช่องทางในอันที่จะช่วยกันรักษา และส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

2. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเขียนหนังสือให้เกิดประโยชน์ต่อเยาวชนและช่วยกันสร้างสรรค์พัฒนาสังคมเข้าสู่แนวทางทางที่พึงประสงค์ การจัดประกวดหนังสือจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้บรรลุมติวัตถุประสงค์ดังกล่าว

การพิจารณาให้รางวัลในการประกวดมี 2 กลุ่ม คือ อายุ 8-11 ปี และอายุ 12-15 ปี ดำเนินการประกวด 2 ครั้ง คือ ปี พ.ศ. 2523 และ พ.ศ. 2524 มีหนังสือสำหรับเยาวชน (อายุ 12-15 ปี) ที่ได้รับรางวัลรวม 6 เรื่อง ดังนี้

รางวัล พ.ศ. 2523 มี 3 เรื่อง ได้แก่

รางวัลที่ 1 ไม่มีสำนวนใดควรแก่รางวัล

รางวัลที่ 2 ลูกชนบท โดย สว่าง คงยก

รางวัลที่ 3 จำนวน 2 รางวัล

รางวัลความดี โดย พูลศรี เจริญพงษ์

เมทินีคบเพื่อน โดย ถนอม ปินตา

รางวัล พ.ศ. 2524 มี 3 เรื่อง ได้แก่

รางวัลที่ 1 ปอเนาะที่รัก โดย ณรงค์ฤทธิ์ ศักดาณรงค์

รางวัลที่ 2 เบิกอรุณแห่งชีวิต โดย สว่าง คงยก

รางวัลที่ 3 เอก โดย สิริกันยา กาญจนมุสิก

2. รางวัลหนังสือแต่งสำหรับเยาวชนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ(สยช.)

ในปี พ.ศ. 2528 ซึ่งเป็นปีเยาวชนสากล ได้มีการจัดประกวดหนังสือแต่งสำหรับเยาวชน อายุ 13-19 ปี ทั้งในระดับภาคและระดับชาติ เพื่อส่งเสริมการอ่านสำหรับเยาวชน และส่งเสริมการแต่งหนังสือที่มีคุณค่าในการพัฒนาเยาวชน จัดการประกวด 5 ประเภทคือ สารคดีชีวประวัติ ศิลปวัฒนธรรม สารคดีด้านทรัพยากรในท้องถิ่น หรือวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวัน และ สารคดีแนวทางพัฒนาความคิด จิตใจ อารมณ์และสังคมของเยาวชน โดยได้มีการทำพิธีแจกรางวัล ในวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2528 ที่ทำเนียบรัฐบาล

หนังสือที่ได้รับรางวัล มีจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่

1. เด็กนากุ้ง โดย นิวัตต์ น้อย มณี
2. บ้านไร่ไพลิน โดย ทำนุ อ้นประเสริฐ
3. นิทานแผ่นดิน โดย วงเดือน ทองเจียว
4. เมื่อชีวิตยังไม่สิ้น โดย กิตติยา พินนิม

3. รางวัลเนื่องในโครงการสร้างสวนสาธารณะเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าของ คณะอนุกรรมการหาทุนโครงการสร้างสวนสาธารณะเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้า

คณะอนุกรรมการจัดหาทุนโครงการสร้างสวนสาธารณะเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พุทธศักราช 2524 ได้จัดให้มีการประกวดหนังสือสำหรับเด็ก เพื่อให้ผู้บริจาคเงินทุนในการสร้างสวนสาธารณะได้รับประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม โดยการบริจาคซื้อหนังสือที่ชนะการประกวด ทั้งนี้จากข้อมูลที่คณะอนุกรรมการจัดหาทุนรวบรวมได้ชี้ให้เห็นว่า ในชนบทยังขาดหนังสือที่ดี ในเรื่องต้นไม้ใบหญ้าที่เหมาะสมกับชาวชนบท ทั้งในระดับเด็กและเยาวชน และขาดหนังสือเรื่องเกี่ยวกับสิ่งเสพติดต่างๆอยู่มาก คณะอนุกรรมการ จึงเห็นเป็นการสมควรที่จะส่งเสริมให้มีหนังสือดีเหล่านี้และจัดให้มีการพิมพ์เผยแพร่ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ (วัชรินทร์ บรรณเกียรติ, 2529 : 77-78) ดังนี้

1. เพื่อจัดทำหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีเนื้อหาส่งเสริมการปลูกต้นไม้ ในท้องถิ่นให้ร่มรื่นสวยงาม อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อจัดทำหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอันตราย และการหลีกเลี่ยง ตลอดจนวิธีป้องกันอันตรายจากสิ่งเสพติดต่างๆ
3. เพื่อจัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือเหล่านี้เป็นการสนับสนุนโครงการสร้างสวนสาธารณะเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีของกระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือที่ส่งเข้าประกวด แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ หนังสือส่งเสริมให้รักต้นไม้และหนังสือส่งเสริมการเล่นพื้นเมืองของเด็กไทย ในระดับประถมต้น และหนังสือเกี่ยวกับสิ่งเสพติดในระดับประถมต้นและมัธยมต้น ในส่วนที่เป็นการประกวดวรรณกรรมเยาวชนนั้น คือหนังสือสำหรับเด็กมัธยมศึกษา วัย 12-14 ปี เป็นการประกวดหนังสือเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ในเรื่องการป้องกัน ผลการตัดสินปรากฏว่า รางวัลดีเด่นสำหรับหนังสือส่งเสริมการอ่านระดับมัธยมศึกษา หัวข้อเรื่อง การต่อต้านสิ่งเสพติด คือ เรื่อง เด็กชาวสวน โดย สุดใจ ฉายศรี

4. รางวัลหนังสือดีชมรมสร้างเสริมหนังสือเด็กและเยาวชน

ชมรมสร้างเสริมหนังสือเด็กและเยาวชนด้วยความสนับสนุนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดประกวดต้นฉบับหนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น อายุ 10-12 ปีขึ้นไปในปี พ.ศ. 2533 ด้วยพิจารณาเห็นว่าหนังสือสำหรับเด็กทุกวันนี้ ยังเป็นที่ขาดแคลนอยู่ในขณะที่ความ

ต้องการอ่านของเด็กวัยนี้ยังคงมีอัตราสูงจากการกระตุ้นการส่งเสริมให้มีนิสัยรักการอ่าน ประกอบกับวัยนี้เป็นวัยที่มีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านร่างกายและด้านจิตใจควรได้รับการหล่อหลอมให้ชีวิตเติบโตอย่างมีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องควรช่วยเหลือ สนับสนุน ทางคณะกรรมการจึงมีความเห็นให้มีการจัดประกวดหนังสือขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการอ่านที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาชีวิตของเด็กวัยนี้ (แม่นมาส ขวลิต, 2533: คำนำ)

ในการประกวดครั้งนี้มีหนังสือที่เข้าประกวดจำนวน 62 เรื่อง มีหนังสือได้รับรางวัล 6 เรื่อง เรื่องที่ได้รับรางวัลที่ 1 คือ *ทางสายใหม่* รางวัลที่ 2 คือ *เสื้อตัวสวย* รางวัลที่ 3 คือ *แมงบัง* รางวัลชมเชย คือ *บ้านริมดอย เวลาเช้าของชีวิต* และ *เจ้าแมวจอมขโมย*

5. รางวัลหนังสือดีเด่นของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.)

ในปี พ.ศ. 2534 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ได้มีการจัดประกวดหนังสือดีเด่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต ระดับมัธยมศึกษาชั้น โดยมิวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตแก่เยาวชน และสอดแทรกให้เด็กซึมซับวัฒนธรรมท้องถิ่นและสภาพชีวิตในชนบท (ต้นอ้อ แกรมมี, 2534 : คำนำ) หนังสือที่ได้รับการคัดเลือกเป็นหนังสือดีเด่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต ระดับมัธยมศึกษา ประจำปี พ.ศ. 2534 คือเรื่อง "ไหมน้อย" ประพันธ์โดย ชาติ ศรีสุวรรณ

6. รางวัลดวงดาว

ในปี พ.ศ. 2547 มีการประกวดต้นฉบับวรรณกรรมเยาวชน จินตนาการสร้างสรรค์ดำเนินการ โดย โครงการสถาบันพัฒนาความรู้แห่งชาติกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นการเขียน และการพิมพ์รางวัลวรรณกรรมเยาวชนไทยในระดับชาติ ส่งเสริมการเขียนต้นฉบับจินตนาการสร้างสรรค์ และมีส่วนร่วมในการปลูกฝังนิสัยอ่านหนังสือของเด็กและเยาวชนไทย อีกทั้งเพื่อเชื่อมโยงระบบวงการประพันธ์ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีด้านไอซีทีและสนับสนุนแนวคิดระบบหนังสือแห่งชาติ และระบบหนังสือสาธารณะ (สกุลไทย, 2547)

ผลการประกวดมี หนังสือที่ได้รับรางวัล จำนวน 6 เรื่อง รางวัลที่ 1 ไม่มีจำนวนใดควรได้รับรางวัล รางวัลรองชนะเลิศอันดับหนึ่ง มี 3 รางวัล ได้แก่ ปีกคำในป่าแก้ว โดย รุ่งธรรม บุญสุระ ดินสอสีในนิมพานต์ โดย ขวัญใจ เอมใจ และ ต้นกล้า โดย พ.ญ. ชัญวลี ศรีสุโข และ รางวัลพิเศษมี 3 รางวัล ได้แก่ นักร้อนกับพ่อมด โดย อนันต์ อุ่นอรุณ จรดลดาจักร โดย สมภพ นิลกำแหง และ ผลไม้สีขาวของดาวดวงจิว โดย อุเทน พรหมแดง

รางวัลของภาคเอกชน

1. รางวัลหนังสือดีขององค์การยูเนสโก

เป็นรางวัลที่เริ่มขึ้นเพียงครั้งเดียว ในปี พ.ศ. 2506 โดยฝ่ายวัฒนธรรม สำนักเลขาธิการ องค์การสหประชาชาติ หลังจากประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2492 ผลงานของคณะกรรมการฝ่ายวัฒนธรรม ซึ่งเป็นคณะกรรมการหนึ่งของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ในด้านการส่งเสริมวรรณกรรม คือ การจัดประกวดหนังสือสำหรับประชาชนและหนังสือดีสำหรับเด็กและเยาวชนที่จัดพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2506-2507 และ การประกวดต้นฉบับหนังสือเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างชาติและส่งเสริมให้มีผู้ผลิตหนังสือที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนขึ้น (น.จ.น., 2511: คำนำ)

สำหรับการประกวดหนังสือสำหรับเยาวชน มีการจัดประกวดต้นฉบับหนังสือสำหรับเด็ก สาขานวนิยายและสาขาวิทยาศาสตร์ มีหนังสือได้รับรางวัล 2 เรื่อง โดยได้รับรางวัลเป็นเงินสด (รางวัลละ 12,000 บาท) ได้แก่ โลกกว้าง โดย น.จ.น. และ สิ่งมีชีวิตในทะเล โดย สิริพันธ์ ช่างโชติ

2. รางวัลบัวหลวง

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ได้มีส่วนสนับสนุนการประกวดหนังสือสำหรับเด็ก โดยตั้งรางวัลบัวหลวงขึ้น และได้จัดประกวดต้นฉบับหนังสือสำหรับเยาวชนทุก 2 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2517 จนถึง ปี พ.ศ. 2521 รวม 3 ครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์ (ธนาคารกรุงเทพฯ, หนังสือประกวดสำหรับเด็กและเยาวชน ระดับประถมศึกษาตอนปลาย, 2521: คำนำ) กล่าวคือ ส่งเสริมให้มีหนังสือดีที่เหมาะสมแก่วัยของเยาวชนและเป็นอุปกรณอย่างหนึ่งในการแนะแนวชีวิต สนับสนุนการเขียนหนังสือสำหรับเยาวชน และเพื่อให้บุคคลทั่วไปตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มี

หนังสือดีสำหรับเยาวชนเพิ่มมากขึ้น เพราะหนังสือประเภทนี้ของไทยยังมีอยู่น้อยมาก (นวลจันทร์ รัตนากร ชูติมาสังจรรย์ และ มารศรี ศิวรักษ์, 2529 : 173-174)

การจัดประกวดแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1. ประเภทประถมศึกษา ให้แต่งเป็นหนังสือที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีเนื้อหาชีวประวัติบุคคลที่น่าศึกษาตอนเป็นเด็ก หรือเป็นตอนหนึ่งตอนใดของชีวิต ขนาดความยาว 15-20 หน้ากระดาษพิมพ์ดีดขนาดยาว หน้าเดียว 30 บรรทัด

2. ประเภทมัธยมศึกษา ให้แต่งเป็นหนังสือที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพหรือความสำเร็จในอาชีพ อันจะเป็นประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม เช่น การเกษตร การอุตสาหกรรม หรือการพานิชยกรรมมีความยาวขนาด 25-30 หน้ากระดาษพิมพ์ดีดขนาดยาว หน้าเดียว 30 บรรทัด

ทั้งนี้ต้นฉบับเรื่องที่ได้รับรางวัลหากมีภาพประกอบสวยงามและสอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่แต่งคณะกรรมการจะจัดรางวัลไว้เป็นพิเศษแก่ผู้วาดภาพประกอบด้วย ผลงานที่ได้รับรางวัลธนาคารจะพิมพ์เผยแพร่ในครั้งแรกครั้งเดียว

ต้นฉบับหนังสือสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลบัวหลวงในการประกวดทั้ง 3 ครั้งมี เรื่อง ดังนี้

หนังสือสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลบัวหลวงในการประกวดครั้งที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2517 มี จำนวน 7 เรื่อง ดังนี้

ประเภทประถมศึกษาตอนปลาย รางวัลที่ 1 ไม่มีจำนวนใดสมควรได้รับรางวัล รางวัลที่ 2 ได้แก่ เรื่อง *ชีวประวัติของพระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี* โดย พุ่ม บุขรารัตน์ รางวัลที่ 3 ได้แก่เรื่อง *ชีวประวัติ ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล* โดย โสภี สุดศก และ *ยอดคน* โดย ชัย เรื่องศิลป์ รางวัลชมเชยพิเศษ ได้แก่เรื่อง *ชีวประวัติของอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์* โดย ฉันท ถรงค์ชวณะ *ชีวประวัติของหวัง* โดย ประเสริฐ ลพัสตฤทธ บุญใจ โดย ถวิล วัติรางกุล และ *สมเด็จพระปรเมนทรมหามงกุฎพระจอมเกล้าแผ่นดินสยาม* โดย ประนอม พังงา

หนังสือสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลบัวหลวงในการประกวดครั้งที่ 2 ประจำปี พ.ศ. 2519 มี จำนวน 5 เรื่อง ดังนี้

ประเภทประถมศึกษาตอนปลาย รางวัลที่ 1 ได้แก่เรื่อง ชีวิตวัยเรียนของหลวงสุขุมนัยประดิษฐ์ (ประดิษฐ์ สุขุม) ยอดนักกีฬา โดย เอนก นาวิกมูล รางวัลที่ 2 และรางวัลที่ 3 ไม่มีจำนวนใดควรได้รับรางวัล รางวัลชมเชยได้แก่ เรื่องพระยอดเมืองขวาง โดย สุวิทย์ และสมพร อัครถาวร และเรื่อง เรื่องของปิง โดย จงชัย เจนหัตถการกิจ ประเภทมัธยมศึกษาตอนต้น รางวัลที่ 1 ได้แก่เรื่อง เกิดเป็นหมอ โดย นายแพทย์ วรวิทย์ วิศิษฐ์กิจการ รางวัลที่ 2 และรางวัลที่ 3 ไม่มีจำนวนใดควรได้รับรางวัล รางวัลชมเชยได้แก่เรื่อง เพราะขอบฟ้ากว้าง โดย สมจิตร พงศ์พงษ์

หนังสือสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลบัวหลวงในการประกวดครั้งที่ 3 ประจำปี พ.ศ. 2521 มีจำนวน 6 เรื่อง ดังนี้

ประเภทประถมศึกษาตอนปลาย รางวัลที่ 1 ไม่มีจำนวนใดควรแก่รางวัล รางวัลที่ 2 วัยเด็กของคนดัง โดย ลำจวน มงคลรัตน์ รางวัลที่ 3 การเผชิญโชคของนายทองคำ โดย เอนก นาวิกมูล ประเภทมัธยมศึกษาตอนต้น รางวัลที่ 1 ไม่มีจำนวนใดควรแก่รางวัล รางวัลที่ 2 ชีวิตใหม่ โดย สมพงษ์ พลละสุรย์ รางวัลที่ 3 บ้านหนูอยู่หาดเสี้ยว โดย ดนัยศักดิ์ รางวัลชมเชย จากชาวนา มาเป็นเจ้าของฟาร์ม โดย ชัยนันท์ นันทพันธ์ บุญส่ง โดย ธวัชวดี (นวลจันทร์ รัตนากร ชุตินาสัจจพันธ์ และ มารศรี ศิวรักษ์, 2529 : 173-174)

3. รางวัลวรรณกรรมเยาวชนต้นอ่อน

ในปี พ.ศ. 2538 บริษัท ต้นอ่อน จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่จัดพิมพ์วรรณกรรมเยาวชนมาอย่างต่อเนื่อง ได้มีการพิจารณาจัดตั้งโครงการประกวดวรรณกรรมเยาวชนต้นอ่อน โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการ คือ (บริษัท ต้นอ่อน จำกัด, 2538: หน้าคำนำ)

1. เพื่อสนับสนุนผู้รักงานเขียนไม่ว่าจะเป็นนักเขียนเก่าหรือใหม่ ได้มีโอกาสนำเสนอผลงานของตนออกสู่สายตาประชาชน
2. เพื่อสนับสนุนให้มีวรรณกรรมที่ดีสำหรับเยาวชนและผู้รักการอ่านทั่วไป
3. เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนและบุคคลทั่วไป ได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และส่งเสริมให้มีนิสัยรักการเขียน
4. เพื่อเป็นส่วนกระตุ้นให้แวดวงวรรณกรรมของไทยได้เติบโตมากขึ้นทั้งในด้านการอ่านและการเขียน

อนึ่งข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือรางวัลวรรณกรรมต้นอ้อปรากฏหนังสือที่ได้รับรางวัลเพียงสามเล่ม เป็นรางวัลรองชนะเลิศทั้ง 3 รางวัลได้แก่

1. เพื่อนบ้านเพื่อนรัก โดย มานพ แก้วสนิท.
2. ลูกพราน โดย อรุณี ดวงแก้ว.
3. จราจรที่รัก โดย สุพิน วิริยะพงศ์พานิช.

2.2.2 รางวัลวรรณกรรมเยาวชนในปัจจุบัน

รางวัลที่ดำเนินการในปัจจุบัน มีจำนวน 6 รางวัล เป็นรางวัลของภาครัฐ 1 รางวัล คือ การประกวดหนังสือดีเด่นประจำปี และ รางวัลของภาคเอกชน 5 รางวัล ได้แก่ รางวัลแว่นแก้ว รางวัลนายอินทร์อวอร์ด รางวัล 7 บุคอะวอร์ด รางวัลบุญธรรม-บุญพริ้ง ต.สุวรรณ รางวัลรักลูกอวอร์ด

รางวัลของภาครัฐ

การจัดประกวดและมอบรางวัลสำหรับเด็กและเยาวชนไทยนั้น ได้มีการจัดกิจกรรมมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะการให้ความสนับสนุนจากภาครัฐ ที่มีต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นการส่งเสริมวรรณกรรมที่ดีให้ปรากฏ (ชุตินา สัจจามันท์และคณะ, 2543 : 3-4)

1. การประกวดหนังสือดีเด่นประจำปี

โครงการประกวดหนังสือดีเด่นประจำปี เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อร่วมฉลองปีหนังสือสากลตามข้อเสนอแนะของยูเนสโก ในการแต่งตั้ง "คณะกรรมการแห่งชาติเพื่อจัดงานปีหนังสือระหว่างชาติ พ.ศ. 2515" ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน และมีกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนของหน่วยงานและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหนังสือ โครงการประกวดหนังสือดีเด่น ครั้งแรกของไทย ซึ่งเริ่มในปี พ.ศ. 2515 โดยที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยดำเนินการ ต่อมาในปี พ.ศ. 2516 คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ซึ่งรับผิดชอบในการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติได้รับช่วงดำเนินการต่อ การประกวดหนังสือดีเด่นได้ดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2515 - พ.ศ. 2548 รวม 33 ครั้ง มีวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลจำนวน 89 ชื่อเรื่อง (ปี พ.ศ. 2533 ไม่มีการประกวด) และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 การประกวดหนังสือดีเด่นประจำปี ดำเนินงานโดยคณะกรรมการการศึกษาพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย (คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ, 2540 : 6-12 ; ทิพวัลย์ ชันธมะ, 2546: 36-37)

ปัจจุบันการประกวดหนังสือดีเด่นประจำปี จัดประกวดหนังสือ 9 ประเภท ได้แก่ หนังสือสารคดี นวนิยาย กวีนิพนธ์ รวมเรื่องสั้น หนังสือสำหรับเด็กเริ่มหัดอ่าน(อายุ 3-5 ปี) หนังสือสำหรับเด็กเล็ก(อายุ 6-11 ปี) หนังสือสำหรับวัยรุ่น(อายุ 12-18 ปี) หนังสือการ์ตูนและนิยายภาพ และหนังสือสวยงาม โดยหนังสือวรรณกรรมเยาวชนจัดอยู่ใน ช่วงการประกวดหนังสือสำหรับวัยรุ่น(อายุ 12-18 ปี)

การมอบรางวัลแก่หนังสือที่ชนะการประกวดมี 2 ระดับ ได้แก่ รางวัลดีเด่นและรางวัลชมเชย รางวัลดีเด่นแต่ละประเภทมี 1 รางวัลรางวัลชมเชยแต่ละประเภทมี 3 รางวัล ผู้มีสิทธิ์ได้รับรางวัล ได้แก่ ผู้ประพันธ์ ผู้จัดทำภาพประกอบ ผู้จัดพิมพ์หรือสำนักพิมพ์ ผู้ออกแบบจัดทำรูปเล่ม และสำนักพิมพ์ที่ตีพิมพ์ ผู้ได้รับรางวัลจากการประกวดหนังสือดีเด่นจะได้เข้ารับพระราชทานรางวัลจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี ในพิธีเปิดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ (กรมวิชาการ, 2545: 24-30)

รางวัลของภาคเอกชน

สำหรับการประกวดหนังสือสำหรับเยาวชนในภาคเอกชนเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2544 หลังจากที่มีการออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ซึ่งทำให้เกิดการส่งเสริมการอ่านอย่างแพร่หลาย โดยสำนักพิมพ์เอกชนหลายแห่ง ได้มีการจัดประกวดรางวัลวรรณกรรมเยาวชนกันอย่างแพร่หลาย ทั้งเพื่อเป็นการหาหนังสือดีเพื่อนำมาจัดพิมพ์และเพื่อสนับสนุนผู้ประพันธ์ใหม่ให้เข้ามาในวงการหนังสือ รางวัลวรรณกรรมเยาวชนที่เกิดขึ้นมี 5 รางวัล ดังต่อไปนี้

1. รางวัลแว่นแก้ว

บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด เริ่มดำเนินการประกวดหนังสือเมื่อ พ.ศ. 2544 มีวัตถุประสงค์เพื่อคัดสรรผลงานที่เป็นวรรณกรรมสำหรับเยาวชน ส่งเสริมให้มีหนังสือที่หลากหลายสำหรับเยาวชน และเฟ้นหานักเขียนวรรณกรรมเยาวชนหน้าใหม่ที่ต้องการเผยแพร่ผลงานที่มีคุณภาพ โดยในการประกวดนั้นจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ นวนิยาย และสารคดี ลักษณะผลงานที่ส่งเข้าประกวดนั้น จะต้องเป็นงานเขียนที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนอายุ 12-18 ปี เป็นเรื่องที่ยังเขียนขึ้นใหม่ไม่ได้ลอกเลียนแบบหรือดัดแปลงมาจากผู้อื่น และไม่เคยได้รับการตีพิมพ์จากที่ใดมาก่อน

ผู้ที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมเยาวชนแวนแกว่าจะได้รับพระราชทานเงินรางวัลและโล่ห์เชิดชูเกียรติจาก จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี พร้อมทั้งจะนำผลงานที่ชนะการประกวดดังกล่าวไปจัดพิมพ์ภายหลัง (นานมีบุ๊คส์, 2547)

2. รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด

เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2544 โดยร้านนายอินทร์ซึ่งเป็นร้านค้าปลีกหนังสือในเครือบริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการศึกษา มุ่งเน้น กระจายความรู้ ความคิด และวัฒนธรรมสู่ชุมชน ตลอดจนการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน การเขียน และเรียนรู้รอบด้าน โครงการประกวดงานเขียนรางวัลนายอินทร์อะวอร์ดเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ร้านนายอินทร์มุ่งหวังให้เป็นเวทีแสดงความสามารถของนักเขียนหน้าใหม่ อีกทั้งเป็นแรงสนับสนุนให้เกิดงานเขียนใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพในสังคมไทย

การประกวดนายอินทร์อะวอร์ด ประกอบด้วยงานเขียน 6 ประเภท ได้แก่ หนังสือภาพสำหรับเด็ก วรรณกรรมเยาวชน สารคดี กวีนิพนธ์ เรื่องสั้น และนวนิยาย

ผลงานที่ได้รับรางวัลทุกประเภท บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) ถือสิทธิ์ในการจัดพิมพ์และเผยแพร่ ทั้งนี้โดยอยู่ในสัญญาเช่าลิขสิทธิ์เป็นระยะเวลา 5 ปี และผลงานเข้ารอบสุดท้ายมีสิทธิ์ได้รับพิจารณาจัดพิมพ์รวมเล่ม พร้อมค่าลิขสิทธิ์ในการจัดพิมพ์ ยกเว้นประเภทเรื่องสั้นอาจมีการพิจารณารวมผลงานตามความเหมาะสม โดยเจ้าของผลงานจะได้รับค่าลิขสิทธิ์เฉลี่ยตามผลงาน (อมรินทร์พริ้นติ้ง, 2547)

3. รางวัล 7 บัญชีอะวอร์ด

จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2547 โดยบริษัท ซี.พี. เซเวนอีเลฟเว่น จำกัด (มหาชน) ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกและส่งเสริมหนังสือดีมีคุณภาพให้กับสังคมไทย อันจะเป็นการส่งเสริมการอ่าน และเป็นทางเลือกอีกทางเลือกหนึ่งให้กับคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้กับเยาวชน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมนักเขียนคุณภาพ สนับสนุนผลงานที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม และส่งเสริมให้เยาวชนพัฒนาตนเองด้าน

การอ่าน การเขียน และการสร้างสรรค์ผลงานคุณภาพที่ดียิ่งขึ้นสืบไป รางวัลนี้จะมอบให้แก่ผลงาน ทั้งรูปแบบต้นฉบับหนังสือและหนังสือที่พิมพ์เผยแพร่แล้ว (ประพันธ์สาส์น, 2547)

ประเภทหนังสือที่ส่งเข้าประกวด ได้แก่ วรรณกรรมเยาวชน นวนิยาย กวีนิพนธ์ สารคดี ปรัชญาและศาสนา หนังสือดีในอดีต นิยายภาพการ์ตูน

ในส่วนของ การประกวดวรรณกรรมเยาวชน ผลงานที่ส่งเข้าประกวดจะต้องมีเนื้อหาที่ เหมาะสมกับเยาวชนอายุระหว่าง 12-15 ปี เป็นงานสร้างสรรค์ประเภทนวนิยาย โดยไม่ได้ ลอกเลียนแบบหรือดัดแปลงมาจากผู้อื่น และจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มสมบูรณ์ครั้งแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 จนถึงปัจจุบัน

4. รางวัลบุญธรรม-บุญพริ่ง ต.สุวรรณ

จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2547 โดยบริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด เป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริม การอ่านและการเรียนในรูปแบบของการประกวดต้นฉบับ เพื่อเปิดโอกาสให้ นักคิด นักเขียน และนัก วาดภาพประกอบหน้าใหม่เกิดขึ้นในวงการหนังสือ จัดการประกวดหนังสือ 3 ประเภท ได้แก่

1.ประเภทสารคดี หัวข้ออิสระ เป็นเรื่องที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและน่าสนใจในเชิง สร้างสรรค์ ภาษาที่ใช้ในการเขียนเข้าใจง่าย และมีภาพประกอบสมบูรณ์สอดคล้องกับเนื้อหา

2.ประเภทหนังสือภาพสำหรับเด็ก หัวข้ออิสระ เป็นหนังสือภาพสำหรับเด็กวัยก่อนประถมและ ประถมศึกษา เป็นเรื่องที่น่าสนใจในเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมจินตนาการและการเรียนรู้ สอดแทรก คุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็ก ภาษาที่ใช้ในการเขียนเข้าใจง่าย พร้อมภาพประกอบ (ไม่จำกัดเทคนิค การนำเสนอภาพ)

3.ประเภทวรรณกรรมเยาวชน หัวข้ออิสระ นำเสนอในลักษณะของเรื่องสั้น นวนิยายขนาดสั้น หรืออื่นๆ ที่ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กอายุ 12 ปีขึ้นไป ภาษาที่ใช้ในการ เขียนเข้าใจง่าย และมีภาพประกอบที่สวยงามสอดคล้องกับเนื้อหา (ประพันธ์สาส์น, 2547)

5. รางวัลรักลูกอวอร์ด

บริษัท รักลูก แฟมิลีกรุ๊ป ได้ริเริ่มโครงการ "รักลูกอวอร์ด" ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2547 เพื่อแสดง ให้เห็นถึงความสำคัญของการเลือกสรรหนังสือดี ๆ สำหรับเด็ก และเป็นกำลังใจให้กับกลุ่มคน เบื้องหลังการผลิตหนังสือดีมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชน จัดการประกวดหนังสือสำหรับเด็ก วัยและเยาวชน 5 กลุ่ม ได้แก่ 0-3 ปี 3-6 ปี 7-9 ปี 10-12 ปี และ 13ปีขึ้นไปถึงวัยรุ่น โดยมี วัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (รักลูก แฟมิลี กรุ๊ป, 2547)

1. เพื่อสร้างทางเลือก แนวทางการเลือกสื่อและหนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็กให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือครู ตลอดจนตัวเด็กเอง
2. เพื่อส่งเสริมนักเขียน นักวาดภาพประกอบ และผู้ผลิตหนังสือได้มีกำลังใจในการผลิต ผลงานที่ดียิ่งๆ ขึ้นไป
3. เพื่อให้เด็กมีหนังสือดีๆ อ่านมากขึ้น และมีหนังสือคุณภาพให้เลือกหลากหลายขึ้น
4. เพื่อสนับสนุนผลงานที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม จินตนาการและเปิดโลกทัศน์อัน กว้างไกล
5. เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนได้มีเวทีในการพัฒนาตนเองทั้งด้านการอ่าน การเขียนและการ สร้างสรรค์ผลงานคุณภาพ
6. เพื่อกระตุ้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กได้เห็นถึงความสำคัญของการปลูกฝังนิสัย รักการอ่านอย่างต่อเนื่องให้กับเด็กตั้งแต่วัยเล็กจนถึงวัยรุ่นหนุ่มสาว

รูปแบบการประกวดหนังสือแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กเล็กและกลุ่มเด็กโต โดยกลุ่มเด็ก เล็ก แบ่งเป็น วัย 0-3 ปี / 3-6 ปี / 7-9 ปี และกลุ่มเด็กโต 10-12 ปี / 13 ปีขึ้นไปถึงวัยรุ่น ที่มีการ ตีพิมพ์ในช่วงเวลา 3 ปีที่ผ่านมาโดยให้สำนักพิมพ์ส่งผลงานต้นฉบับที่ตีพิมพ์แล้วประกวด โดยมึ การมอบรางวัล 2 ระดับได้แก่รางวัลดีเด่น 1 รางวัล และชมเชย 3 รางวัล รวมทั้งสิ้น 20 รางวัล

ผลงานที่ได้รับการพิจารณารับรางวัลรักลูก จะได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณ เงินรางวัล และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สู่สาธารณะ ทั้งได้จำหน่ายในงานรักลูก เฟสติวลประจำปี พร้อมรับ แสตมป์ทอง (รางวัลดีเด่น) โลโก้รางวัล Rakluke Award และแสตมป์เงิน (รางวัลชมเชย) ติดบน ปกหนังสือ

จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นว่าประเทศไทยให้ความสำคัญในการพัฒนาหนังสือและการ อ่านสำหรับเด็กและเยาวชนมาเป็นเวลาช้านานเช่นเดียวกับต่างประเทศ และมีการมอบรางวัล หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนและสถาบัน เกี่ยวกับธุรกิจหนังสือ เพื่อให้เป็นกำลังใจแก่ผู้ที่อยู่ในแวดวงหนังสือและสร้างสรรค์ผลงานที่ดีและ ได้เผยแพร่ผลงานของตน นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการอ่านและใช้ประโยชน์จาก หนังสือที่ได้รับรางวัล และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวรรณกรรมเยาวชนต่อไป

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง เรื่อง “การวิเคราะห์ข้อมูลวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลตั้งแต่ พ.ศ. 2506 ถึง พ.ศ. 2548” ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยของต่างประเทศและงานวิจัยของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง เป็นงานวิจัยของต่างประเทศ 2 เรื่อง และงานวิจัยของไทย 10 เรื่อง ดังนี้

1.1 งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยของต่างประเทศ มี 2 เรื่อง ซึ่งเป็นงานวิจัยของประเศสหรัฐอเมริกา ดังนี้

Iwamoto (1996) ทำการวิจัยเรื่อง “The portrayal of ethnicity, gender, ages, character roles and themes in award-winning children's literature from 1938 through 1995” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลตั้งแต่ปี 1938- 1995 จำนวน 3 รางวัล ได้แก่ Randolph Caldecott Medal (1938-1995) จำนวน 58 ชื่อเรื่อง Newbery Medal (1938-1995) จำนวน 58 ชื่อเรื่อง Pacific Northwest Library Association Young Readers Choice Award (1940-1955) จำนวน 52 ชื่อเรื่อง ในด้านความแตกต่างของกลุ่มวัฒนธรรมต่างชนชาติ เพศ อายุ บทบาทของตัวละคร และแนวคิดหลัก ผลการวิจัยพบว่า มีเนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของกลุ่มวัฒนธรรมต่างชนชาติ เพศ อายุ บทบาทของตัวละคร ที่เด่นชัดในทั้งสามรางวัล ตัวละครส่วนใหญ่มีผิวขาว และวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลทั้งสามรางวัลส่วนใหญ่มีแนวคิดหลักเกี่ยวกับมิตรภาพ ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการผจญภัย

Hu (1998) วิจัยเรื่อง “An analytical study of selected Newbery Award-winning novels: Young adult protagonists and the development of essential capacities” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและสำรวจแนวคิดที่สำคัญที่สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองในการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ของวัยรุ่น โดยเน้นแนวคิดหลักที่สำคัญ 2 แนวคิดได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการดูแลตนเองและการเคารพตนเองที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล Newbery Award-winning จำนวน 11 เล่ม ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล Newbery Award-winning ทั้ง 11 เล่ม ส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการดูแลตนเองและความรู้สึกของวัยรุ่นต่อสิ่งรอบตัวในแง่ต่างๆ เช่น ความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง ความสามารถในการปฏิบัติตาม

กฎของสังคม ความรู้สึกกับผิดชอบในการกระทำ และแสดงให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญในการพัฒนาตนเอง ได้แก่ ความสามารถพิเศษเฉพาะบุคคล การได้รับการยอมรับจากผู้อื่น และ บุคลิกภาพ

งานวิจัยของประเทศไทย

งานวิจัยของไทยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลตั้งแต่ พ.ศ. 2506 ถึง พ.ศ. 2548 มีการวิจัยอย่างต่อเนื่องตั้งแต่พ.ศ. 2522 เป็นต้นมาถึง พ.ศ. 2545 โดยเป็นการวิเคราะห์หนังสือที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ เท่านั้น มีจำนวน 9 เรื่อง จำแนกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา และการประเมินค่าหนังสือและศึกษาทัศนคติของเด็กที่มีต่อหนังสือในด้านต่างๆ

การวิเคราะห์เนื้อหา

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหาในประเทศไทย เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 – พ.ศ. 2545 งานวิจัยในหัวข้อนี้มี 5 เรื่อง ดังนี้

สุนทร มีพร้อม (2522) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์หนังสือที่ชนะการประกวด” (วิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กที่ชนะการประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2515 – พ.ศ. 2519) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กที่ชนะการประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2515 – พ.ศ. 2519 จำนวน 18 เล่ม ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ ในด้านเนื้อหาและแนวคิด ซึ่งพบว่า หนังสือประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัล มีแนวคิดที่สอนให้เยาวชนเชื่อฟังคำสั่งสอนและมีความกตัญญูรู้คุณบิดามารดา ครูอาจารย์ สอนในเรื่องของความสามัคคี ความซื่อตรง ความกล้าหาญและความอดทน รวมทั้งให้ความเมตตากรุณาและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน และสอนให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

จิราพร จิรบุญดิลก (2531) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในแผนพัฒนาหนังสือแห่งชาติ จากหนังสือสำหรับเด็กที่ชนะการประกวด” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหนังสืออ่านสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นประเภทบันเทิงคดีที่ชนะการประกวด ในปี พ.ศ. 2521 – 2528 ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ จำนวน 28 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่พบมากที่สุด คือ ความเมตตากรุณา รองลงมาตามลำดับคือ ความเสียสละ

ความอดสาหัส ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล การรักษาระเบียบวินัย ความกตัญญูความรับผิดชอบ ความสามัคคีและความประหยัด องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มีบทบาทเด่น คือ องค์ประกอบทางกายภาพ ได้แก่ การศึกษาและอายุ องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ฐานะทางครอบครัว ผู้เลี้ยงดู การอบรม สภาพแวดล้อมที่โรงเรียนและตัวแบบ องค์ประกอบทางบุคลิกภาพ ได้แก่ ความกระตือรือร้น และมุ่งอนาคตและเจตคติต่อกฎหมาย ความเป็นระเบียบและศีล 5

สุดปรารภนา กาญจนสิมาพันธ์ (2536) ศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์วัฒนธรรมไทยในหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุ 12- 14 ปี ที่ชนะการประกวดจากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ระหว่าง พ.ศ. 2525 - 2533" มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วัฒนธรรมไทยในหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุ 12- 14 ปี ที่ชนะการประกวดจากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ระหว่าง พ.ศ. 2525 - 2533 จำนวน 35 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า จากประเด็นวัฒนธรรมไทยที่คณะกรรมการวัฒนธรรมและสนเทศอาเซียนลงความเห็นว่าควรจะมีในหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็ก 5 หัวข้อได้แก่ ชีวิตในครอบครัว อาชีพ การเล่น เทศกาล/พิธีการ และวรรณกรรมพื้นบ้าน พบว่า วัฒนธรรมไทยด้านต่างๆ ปรากฏในหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ศึกษาดำลำดับ ดังนี้ ด้านอาชีพปรากฏอยู่ในหนังสือบันเทิงคดีทั้งหมด 35 เรื่อง ด้านชีวิตครอบครัวปรากฏในหนังสือบันเทิงคดี 33 เรื่อง ด้านการเล่นปรากฏในหนังสือบันเทิงคดี 20 เรื่อง ด้านเทศกาล/พิธีการปรากฏในหนังสือบันเทิงคดี 17 เรื่อง และวรรณกรรมพื้นบ้านปรากฏในหนังสือน้อยที่สุด 16 เรื่อง

น้ำค้าง ระวิงทอง (2540) ศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่ชนะการประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2530 - 2536" มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ กลวิธีการประพันธ์และภาพสะท้อนของเด็กจากวรรณกรรม จำนวน 27 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีการประพันธ์ ผู้เขียนสร้างโครงเรื่องที่ตัวละครมาจากครอบครัวที่อบอุ่น ทำให้ตัวละครมีความรับผิดชอบ และโครงเรื่องที่ตัวละครมีความคิดฝันและพากเพียรที่จะไปให้ถึงสิ่งที่มุ่งหวังไว้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ โครงเรื่องที่กล่าวถึงธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โครงเรื่อง que แสดงถึงความปรารถนาของเด็กที่ต้องการมีครอบครัวที่อบอุ่นแต่ก็ไม่สมหวัง โครงเรื่อง que แสดงให้เห็นถึงตัวละครที่มีคุณธรรมซึ่งก่อให้เกิดแก่สังคม และโครงเรื่องแนวธรรมชาติ ด้านตัวละครมีการสร้างทั้งแบบสมจริง แบบอุดมคติ และแบบเหนือจริง การสร้างฉาก จะสร้างฉากที่เด็กคุ้นเคยมากที่สุด การใช้ภาษา มีการใช้ภาษาปาก ภาษาถิ่นให้เหมาะสมกับฐานะของตัวละครและเหตุการณ์ ในด้านภาพ

สะท้อนของเด็กที่ปรากฏจากวรรณกรรม พบว่าด้านครอบครัวกล่าวถึงการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวยากจนมากที่สุด ด้านจริยธรรมที่พบมากที่สุดคือความเมตตากรุณา ด้านการศึกษาพบว่าพ่อแม่ผู้ปกครองมีทั้งให้ความสำคัญและไม่ให้ความสำคัญ อันเป็นผลมาจากความยากจน ด้านทัศนคติของเด็กต่อสิ่งต่างๆ ส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการดำรงชีวิตของตนอย่างมีเป้าหมาย และการต่อสู้เพื่อความสำเร็จ ทัศนคติต่อสังคม มีทั้งเด็กพอใจ ไม่พอใจ สงสัยซึ่งขึ้นอยู่กับการกระทำของผู้ใหญ่และเหตุการณ์ที่เขาประสบ

ทิพวัลย์ ชันธมะ (2545) ศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลในการประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521- 2544" มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หนังสือดังกล่าวในด้านผู้จัดทำ เนื้อหา แนวคิด ตัวละคร จาก วิธีการนำเสนอเรื่อง ลำนวนภาษา และองค์ประกอบของหนังสือ โดยวิเคราะห์หนังสือจำนวน 78 ชื่อเรื่อง ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ในด้านผู้จัดทำ ผู้แต่งหนังสือทั้งหมดเป็นบุคคล ผู้จัดพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นสำนักพิมพ์เอกชน ในด้านเนื้อหา หนังสือจำนวนมากที่สุดมีเนื้อหาเรื่องครอบครัว และมีแนวคิดเกี่ยวกับความเมตตากรุณา ด้านตัวละคร หนังสือส่วนใหญ่มีตัวละครเป็นคน หนังสือส่วนใหญ่มีการนำเสนอเรื่องแบบเรื่องเล่า

การประเมินค่าหนังสือ และศึกษาทัศนคติของเด็กที่มีต่อหนังสือในด้านต่างๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ ประเมินค่าหนังสือ และศึกษาทัศนคติของเด็กที่มีต่อหนังสือในด้านต่างๆ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 – พ.ศ. 2544 มี 4 เรื่อง ดังนี้

วรรณิ ศิริสุนทร (2527) ศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กฉบับคณะกรรมการประกวดระหว่างปี พ.ศ. 2520 – พ.ศ. 2523" มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กฉบับคณะกรรมการประกวด ระหว่างปี พ.ศ. 2520 – พ.ศ. 2523 จำนวน 46 เรื่อง ในด้านเนื้อหา ภาพประกอบ การใช้ภาษา โดยวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเด็กที่มีต่อหนังสือที่คณะกรรมการประกวด ผลการวิจัยพบว่า หนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กระดับเด็กเริ่มหัดอ่าน 13 เรื่อง มีเนื้อหาและภาพประกอบอยู่ในระดับดี ถึงดีมาก การใช้ภาษาอยู่ในระดับดีมาก ส่วนหนังสือในระดับประถมศึกษาประเภทบันเทิงคดีจำนวน 17 เรื่อง มีเนื้อหาภาพประกอบและการใช้ภาษาอยู่ในระดับดี ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นประเภทบันเทิงคดีจำนวน 9 เรื่อง มีเนื้อหา

ภาพประกอบและการใช้ภาษาอยู่ในระดับดี และผลการวิเคราะห์ของผู้วิจัยมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของเด็กทุกเรื่อง

วัชรินทร์ บรรณเกียรติ (2529) ศึกษาเรื่อง "การศึกษามโนทัศน์ทางจริยธรรมในหนังสืออ่านสำหรับเด็กที่คณะกรรมการประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พุทธศักราช 2515- 2527" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนทัศน์ทางจริยธรรมในหนังสือดังกล่าว โดยศึกษาหนังสือรวม 135 เล่ม ซึ่งเป็นหนังสือสำหรับเด็ก 4 กลุ่ม ในจำนวนนี้เป็นหนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น 53 เล่ม ผลการวิจัยพบว่า มโนทัศน์ทางจริยธรรมที่ปรากฏมากที่สุดในหนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นคือ ความเมตตา กรุณา และมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่ไม่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็กทั้ง 4 กลุ่มเลย คือ ความประณีตละเอียดถี่ถ้วน

เลขา ไพชานาญ (2533) ศึกษาเรื่อง "การศึกษาวិเคราะห์ค่านิยมพื้นฐานที่ปรากฏในหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุ 11- 14 ปี ที่คณะกรรมการประกวดจากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ระหว่าง พ.ศ. 2522 - 2531" มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ค่านิยมพื้นฐานที่ปรากฏในหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อายุ 11- 14 ปี ที่คณะกรรมการประกวดจากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ระหว่าง พ.ศ. 2522 - 2531 โดยศึกษาจากหนังสือจำนวน 38 ชื่อเล่ม ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมพื้นฐานที่ปรากฏในหนังสือทุกเรื่อง คือ ด้านการพึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ กับด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา ส่วนที่ปรากฏในหนังสือบางเรื่องคือ ด้านการประหยัดและออม การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย และด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ปัจจัยซึ่งเป็นองค์ประกอบในการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐานของตัวละคร คือ ด้านความคิดและประสบการณ์ การอบรมสั่งสอน การเห็นตามกัน การศึกษาเล่าเรียน การชักชวนจากบุคคลอื่น และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ในขณะที่ ปัจจัยด้านการปลูกฝังอุดมการณ์ การใช้กฎบังคับและความนิยมตามสมัย ไม่ปรากฏในหนังสือเล่มใด สำหรับการศึกษากลวิธีการแต่ง พบว่าส่วนใหญ่มักเล่าเรื่องด้วยการที่ให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง ซึ่งร่วมอยู่ในเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ เป็นผู้ปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐาน ในการสร้างตัวละครพบว่า ตัวละครที่มีลักษณะสมจริง มีปรากฏมากที่สุด ส่วนฉากของเรื่องที่ปรากฏมากที่สุดคือการสร้างจากตามอุดมคติ

กฤษศยา ณ หนองคาย (2544) ศึกษาเรื่อง "วิเคราะห์แนวคิดวรรณกรรมสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522- 2542" มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิดและกลวิธีในการประพันธ์ของวรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (อายุ 12-14 ปี) ที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ จำนวน 71 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นมีแนวคิดและกลวิธีการประพันธ์ที่นำไปสู่การเรียนรู้และเข้าใจ ธรรมชาติ ชีวิตและสังคมได้เป็นอย่างดี ในด้านของแนวคิด แนวคิดที่พบมากที่สุดได้แก่แนวคิดเรื่องคุณธรรมจริยธรรม รองลงมาเป็น แนวคิดเรื่องความรักความผูกพัน แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ แนวคิดเรื่องปัญหาของเด็ก และแนวคิดอื่นๆ ในด้านกลวิธีการประพันธ์ พบว่า ส่วนใหญ่มีการสร้างโครงเรื่องไม่ซับซ้อน มีตัวละครเอกเป็นเด็ก หรือเป็นพืชและสัตว์ต่างๆ ในธรรมชาติ การสร้างฉากเป็นฉากชนบท มีบทสนทนาที่สมจริง และมีการใช้ภาษาที่ชัดเจน

งานวิจัยทั้ง 9 เรื่อง พบว่า 5 เรื่อง ได้แก่ งานวิจัยของ สุนทรี มีพร้อม จิราพร จิรบุญดิลก สุตปรารธนา กาญจนสิมาพันธ์ น้ำค้าง ระวิงทอง และทิพย์วัลย์ ชันธมะ เป็นการวิเคราะห์หนังสือที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติในด้านต่างๆ ได้แก่ ประเภท เนื้อหา แนวคิด กลวิธีการประพันธ์ ตัวละคร ฉาก และสำนวนภาษา ส่วนงานวิจัยอีก 4 เรื่อง มีความแตกต่างไปคือ งานวิจัยของวรรณิ ศิริสุนทร วัชรินทร์ บรรณเกียรติ เลขา ไพชำนาญ และกฤษศยา ณ หนองคาย เป็นการ ประเมินค่าหนังสือ และศึกษาทัศนคติของเด็กที่มีต่อหนังสือในด้านต่างๆ

ผลของการวิจัยของต่างประเทศและของไทยทั้ง 11 เรื่อง สรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ได้ดังนี้

ผู้แต่ง

งานวิจัยของทิพย์วัลย์ ชันธมะ (2545) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2544 มีผู้แต่งเป็นบุคคลทั้งหมด

ผู้จัดทำภาพประกอบ

งานวิจัยของทิพวัลย์ ชันธมะ (2545) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2544 ส่วนใหญ่ระบุชื่อผู้จัดทำภาพประกอบ และผู้จัดทำภาพประกอบส่วนใหญ่เป็นบุคคล

สำนักพิมพ์

งานวิจัยของทิพวัลย์ ชันธมะ (2545) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2544 ส่วนใหญ่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เอกชน

เนื้อเรื่อง

การวิจัยที่ศึกษาเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับเนื้อเรื่องของวรรณกรรมเยาวชนฯ มี 2 แบบคือ งานวิจัย 3 เรื่องเสนอเนื้อหาที่พบเป็นส่วนใหญ่หรือมากที่สุด ซึ่งแตกต่างกันใน 3 เนื้อหาได้แก่ การผจญภัย อาชีพ และครอบครัว ดังนี้

สุนทรี่ มีพร้อม (2522) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ชนะการประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2515 - พ.ศ. 2519 ส่วนใหญ่มีเนื้อหาเรื่องการผจญภัย สดปรารถนา กาญจนสิมาพันธ์ (2536) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525-2533 ทั้งหมดมีเนื้อหาเป็นเรื่องอาชีพ รองลงมาคือ เรื่องชีวิตในครอบครัว และงานวิจัยของ ทิพวัลย์ ชันธมะ (2545) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2544 มีเนื้อหาเรื่องครอบครัวมากที่สุด ส่วนงานวิจัยอีก 2 เรื่องเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ ได้แก่ งานวิจัยของวรรณีย์ ศิริสุนทร (2527) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวด

หนังสือดีเด่น ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2533 มีเนื้อหาอยู่ในระดับดี
ทั้งหมด

แนวคิด

งานวิจัยที่ศึกษา 4 เรื่อง เสนอผลการวิจัยในประเด็นแนวคิดที่พบมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกัน
คือ แนวคิดความเมตตากรุณา ดังนี้

งานวิจัยของ วชิรินทร์ บรรณเกียรติ (2529) พบว่า มโนทัศน์ทางจริยธรรมในวรรณกรรม
เยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ.
2515 -2527 ที่พบมากที่สุดคือความเมตตากรุณา งานวิจัยของจิราพร จิรบุญดิลก (2531) พบว่า
วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่
ปี พ.ศ. 2521-2528 ให้แนวคิดเกี่ยวกับความเมตตากรุณามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
น้ำค้าง ระวิงทอง (2540) ที่พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นใน
งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530-2536 ให้แนวคิดเกี่ยวกับความเมตตากรุณา
มากที่สุด รวมถึงงานวิจัยของทิพวัลย์ ชันธมะ (2545) ที่พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการ
ประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2544 มีแนวคิดเรื่อง
ความเมตตากรุณามากที่สุดเช่นกัน ส่วนงานวิจัยของกฤษตยา ณ หนองคาย (2544) พบว่า
แนวคิดและกลวิธีในการประพันธ์ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่น
ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2542 มีแนวคิดเรื่องคุณธรรมจริยธรรมมาก
ที่สุด

สำหรับงานวิจัยอื่นๆที่พบว่าวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล มีแนวคิดต่างๆ ดังนี้

งานวิจัยของ Iwamoto (1996) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลส่วนใหญ่มีแนวคิด
หลักเกี่ยวกับ มิตรภาพ ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการผจญภัย พบว่า งานวิจัยของเลขา ไพ
ชำนาญ (2533) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์

หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 – 2531 ส่วนใหญ่มีแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา และงานวิจัยของ Hu (1998) พบว่า วรรณกรรมสำหรับเยาวชนส่วนใหญ่มีแนวคิดหลักที่สำคัญ 2 แนวคิดคือ การดูแลตนเอง และการเคารพตนเอง

ตัวละคร

งานวิจัยที่ศึกษา 2 เรื่องเสนอประเด็นด้านลักษณะตัวละคร คือ ตัวละครส่วนใหญ่มีลักษณะสมจริง ซึ่งปรากฏในงานวิจัยของเลขา ไพชำนาญ (2533) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 – 2531 ส่วนใหญ่มีการสร้างตัวละครแบบสมจริง งานวิจัยของน้ำค้าง ระวิงทอง (2540) พบว่า ตัวละครในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530-2536 เป็นแบบสมจริงมากที่สุด และยังพบว่าตัวละครมีฐานะทางครอบครัวยากจนมากที่สุด และมีครอบครัวที่อบอุ่นมากที่สุด งานวิจัยอีก 3 เรื่อง ให้ข้อมูลด้านตัวละครในเชิงกายภาพ ได้แก่ งานวิจัยของกฤษตยา ณ หนองคาย (2544) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2542 มีตัวละครเอกเป็นเด็กมากที่สุด งานวิจัยของทิพวัลย์ ชันธมะ (2545) พบว่า ตัวละครในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2544 ส่วนใหญ่เป็นคน เพศชาย อายุ 12 – 14 ปี และ งานวิจัยของ Hu (1996) พบว่า ตัวละครส่วนใหญ่มีผิวขาว

ฉาก

งานวิจัยที่ศึกษามีประเด็นด้านฉากหลากหลาย ดังนี้ งานวิจัยของเลขา ไพชำนาญ (2533) พบว่า ฉากในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 – 2531มีการสร้างฉากตามอุดมคติมากที่สุด งานวิจัยของน้ำค้าง ระวิงทอง (2540) พบว่า ฉากในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530-2536 เป็นฉากที่เด็กรู้จักและคุ้นเคยมากที่สุด งานวิจัย

ของกฤษตยา ณ หนองคาย (2544) พบว่า จากในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2542 เป็นจากในชนบทมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวัลย์ ชันธมะ (2545) ที่พบว่า จากในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2544 ส่วนใหญ่เป็นจากประเทศไทย ในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การนำเสนอเรื่อง

งานวิจัยของทิพวัลย์ ชันธมะ (2545) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2544 ส่วนใหญ่มีการนำเสนอเรื่องแบบสมจริง งานวิจัยของเลขา ไพชำนาญ (2533) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนส่วนใหญ่มักเล่าเรื่องด้วยการที่ให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง ซึ่งร่วมอยู่ในเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ เป็นผู้ปลุกฝังและเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐาน

การดำเนินเรื่อง

งานวิจัยของกฤษตยา ณ หนองคาย (2544) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนส่วนใหญ่มีการสร้างโครงเรื่องไม่ซับซ้อน ในขณะที่งานวิจัยของทิพวัลย์ ชันธมะ (2545) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2544 มีโครงเรื่องมีเอกภาพ และวิธีดำเนินเรื่องแบบเรื่องเล่า

ลักษณะการเรียบเรียง

งานวิจัยที่เสนอประเด็นด้านลักษณะการเรียบเรียงมี 2 ลักษณะ คือ เสนอผลการวิจัยเชิงประเมินค่า ได้แก่ งานวิจัยของวรรณิ ศิริสุนทร (2527) ซึ่งพบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2533 มีการใช้ภาษาอยู่ในระดับดี ในขณะที่งานวิจัยอีก 3 เรื่องเสนอประเด็นลักษณะภาษาที่ใช้ ได้แก่ งานวิจัย

ของน้ำค้าง ระวีงทอง (2540) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530-2536 มีการใช้ภาษาปาก คำภาษาถิ่น คำแสดงภาพ คำแสดงอาการ คำแสดงความรู้สึก และคำหยาบเหมาะสมกับฐานะของตัวละคร เหตุการณ์ และสภาพท้องถิ่น งานวิจัยของกฤษศยา ณ นองคาย (2544) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2542 มีการใช้ภาษาที่เรียบง่าย ชัดเจน และงานวิจัยของทิพวัลย์ ชันธมะ (2545) พบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2544 ทั้งหมดมีการใช้คำจากภาษาต่างประเทศทั้งหมด รองลงมา มีการใช้สุภาษิต/คำพังเพย